

LUCIA
ILLANITZOVÁ

Voľby v tieni Gorily

Na Slovensku je veľa vecí ťažkých – ťažko sa tu dá vyžiť z dôchodku, ťažko sa podniká, komplikovane sa vybavujú záležitosti na úradoch a len veľmi ťažko sa bežný občan dovoľá svojej pravdy na súde. S prichádzajúcou jarou sa ukazuje, že tentoraz bude na Slovensku zvlášť ťažké aj voliť. Prísne vzaté, takmer každá zo strán, ktoré kandidujú do parlamentu, už má za sebou nejaké to nedoriešené podozrenie. Keď ľudia vidia, ako sa v bahne trápnosti zúfalo snažia vyhovárať strany v Gorile spomínané, radšej len krútia hlavou. Keď vidia, ako na to víťazoslávne poukazujú strany v Gorile nespomínané (lebo v čase jej vzniku ešte neexistovali), krútia hlavou ešte viac, lebo sa im nechce veriť, že tieto nové strany kradnú menej. Ak si porovnáme napríklad zámery ministrov z čias druhej Dzurindovej vlády (sprivatizovať teplárne, Cargo, bratislavské letisko, atď.) a úvahy súčasného ministra hospodárstva Juraja Miškova z SaS, ktorý pre zmenu uvažoval o privatizácii teplární, Carga, bratislavského letiska, atď., núka sa myšlienka, že jeden z dôležitých rozdielov oproti Gorile je aj ten, že Miškova pri konverzácii na túto tému nikto nenahral v súkromí. Matovičovi navrhoval body do programu jeho strany priamo jeden z bývalých vrcholných predstaviteľov firmy, ktorá sa v Gorile spomína... A veru, v Gorile sa spomína aj Bugár, aj Hrušovský, aj Fico, nehovoriac už o Miklošovi alebo Dzurindovi. A keď začnú ľudia proti Gorile protestovať, ukáže sa, že požiadavky za nich chaoticky formulujú akísi ešte nedávno tínedžeri spolu s bratom dlhoročného súputníka Vladimíra Palka a Daniela Lipšica. Komu teda máme veriť? Ukazuje sa, že ruku do ohňa by za slovenského politika vložil iba blázon, napriek tomu však voliť treba a treba vybrať takých reprezentantov štátu, ktorí ho cez celoeurópsky ťažké časy prevedú čo najlepšie. Je nerozumné z trucu nevoliť, lebo pred tým, čo novozvolení poslanci schvália, nikto z nás neutečie. Ak to budú neschopní hlupáci, ktorí sa do parlamentu dostanú len vďaka tomu, že veľká časť skúsených a rozhladených ľudí kvôli znechuteniu z politiky vôbec voliť nepôjde, odskáčeme si to všetci. A ešte jedna poznámka: členovia SZPB by pri svojom rozhodovaní mohli zohľadniť aj ciele zväzu, ktoré tiež nepodporujú všetky kandidujúce strany rovnako.

Jednorazový príspevok pre vojnové siroty je v druhom čítaní

Na snímke poslanci za SMER-SD Robert Fico (vľavo) a Branislav Ondruš.

Foto: TASR – M. Baumann

Poslanci Národnej rady SR posunuli 9. februára do druhého čítania návrh zákona, podľa ktorého by potomkovia rodičov padlých v národnom boji za oslobodenie mohli dostať finančné odškodnenie zo štátneho rozpočtu. Defi-

nitívne ho však snemovňa do volieb zrejme nestihne schváliť. Medzi prvým a druhým čítaním by mala byť dodržaná 30-dňová lehota.

„Náš návrh bol na februárovej schôdzi jediný z opozičných, ktorý prešiel do

tzv. II. čítania. To však nič neznamená, lebo na prijatie zákona by bolo treba ešte jednu schôdzu. Nepochybujem, že vládni poslanci ho podporili iba z predvolebných reklamných dôvodov, uve-

(Dokončenie zo str. 2)

Úctyhodný výkon vojnového veterána

Jedným z najstarších účastníkov na tohtoročných pretekoch Biela stopa SNP, ktoré sa nedávno konali na Skalke bol aj 90. ročný Ľudovít Krčula. Na

Bielej stope SNP sa prvýkrát zúčastnil v roku 1977, a kým to bolo možné bol účastníkom každý rok a dodnes tam chodí veľmi rád.

Ako prezradil, veľmi rád sa prihlásil na preteky aj tento rok, keď sa dozvedel, že ObčV SZPB v Liptovskom

(Dokončenie zo str. 2)

Ľudovít Krčula na tohtoročnej Bielej stope SNP.

Na zamyslenie:

Statočný nie je ten, kto sa nebojí, ale statočný je ten, kto svoj strach dokáže prekonať.

MAKARENKO

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

04

Jednorazový príspevok pre vojnové siroty je v druhom čítaní

(Dokončenie zo str. 1)

domujú si, že ide z ich strany len o prázdne gesto," konštatoval jeden z predkladateľov zákona, poslanec NR SR Branislav Ondruš (Smer-SD). Ako dodal, ďalšiu schôdzu už mať parlament nebude, takže zákon prijať nemôže. A po voľbách bude treba absolvovať celý legislatívny proces od začiatku.

Nový zákon o poskytnutí jednorazového finančného príspevku niektorým príslušníkom československých zahraničných a spojeneckých armád, ako aj domáceho protifašistického a protinacistického odboja v rokoch 1939 až 1945, a vojnovým sirotám pochádza z dielne opozičných poslancov Smeru-SD Dušana Čaploviča, Viliama Jasaňa a Branislava Ondruša.

Návrh počíta s jednorazovým odškodným pre vojnové polosiroty vo výške 2655,52 eura. Ak deti prišli o otca aj matku, príspevok by mal byť vo výške 3983,27 eura. Peniaze by sa

mali rozdeliť medzi všetkých potomkov padlých rovným dielom. Nový zákon by mal tiež umožniť odškodnenie sumou 1327,76 eura aj tých ľudí, ktorí boli účastníkmi protifašistického odboja kratšie ako dva mesiace, čo je súčasná hranica.

Veteránom, ktorí slúžili v československých zahraničných alebo spojeneckých armádach, ako aj v domacom protifašistickom odboji v rokoch 1939 až 1945 aspoň rok, by mal patriť príspevok vo výške 2655,52 eura. Navyše, za každý ďalší mesiac vykonanej vojenskej a partizánskej služby sa príspevok zvyšuje o 19,92 eura.

Rovnaký príspevok vo výške 2655,52 eura by mali dostať tí, ktorým bol z dôvodu zranenia v boji priznaný invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok. Nárok na polovičné odškodné majú mať vdovy alebo vdovci po veteránoch, no ak jeden z manželov v boji padol, druhému má patriť odškodnenie vo výške 2655,52 eura. **luc TASR**

O príspevku pre vojnové siroty bude rozhodovať parlament po voľbách odznovu.

Ilustr. foto: TASR – Š. Puškáš

Úctyhodný výkon vojnového veterána

(Dokončenie zo str. 1)

Mikuláši organizuje pre priamych, ešte žijúcich, účastníkov SNP zájazd na preteky Biela Stopa SNP. Účasť na týchto pretekoch mu pripomína zostup zo Skalky do Banskej Bystrice počas vojny, a preto sa ich veľmi rád zúčastňuje. Pokiaľ mu to zdravotný stav dovoľí, chystá sa zúčastniť aj na 40. ročníku Bielej stopy SNP, ktorá bude na budúci rok.

Ludovít Krčula sa narodil 4. októbra 1921 v Čiernom Balogu. V roku 1942 narukoval do slovenskej armády do Banskej Bystrice. Bol priradený do Podolínce a do Sabinova, kde mali byť pre východný front. Zo Sabinova ich však vrátili späť do Banskej Bystrice. Po rozpustení slovenskej armády sa stal vojakom 1. Čsl. armády na Slovensku a velil mu mjr. Mráz. 29. augusta 1944, po vyhlásení SNP, vstúpil do odboja, ako člen

partizánskej brigády Stalin. Bol v partizánskom oddieli „Za oslobodenie Slovenska“ pod velením npor. Bobuľu. Partizánsky oddiel operoval počas SNP a partizánskeho odboja v priestore Setisko, Brtkovica a Michalovo nad obcou Liptovská Porúbka a tiež v Malužinej – Záhonie. Tento partizánsky oddiel navštívil aj zosnulý gen. Strcula. Po skončení vojny sa stal členom Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, kde pracoval v rokoch 1964-1984 vo výbore ZO Liptovská Porúbka.

ObIV SZPB v Liptovskom Mikuláši má aj na budúci rok v pláne zorganizovať účasť našich členov – priamych účastníkov bojov v SNP, na týchto pretekoch, pretože pretekári z Liptovského Mikuláša tvoria najpočetnejšiu výpravu pre túto kategóriu (vždy 15–17 pretekárov, z toho 32–4 priamy účastníci), aj keď podľa tohtoročných informácií od organizátorov budú to pravdepodobne poslednýkrát preteky pre skutočných priamych účastníkov SNP.

Ján MACHOVIČ

■ 1. FEBRUÁR

Prezident Heinz Fischer sa rozhodol neudeliť lídrovi pravicovej Slobodnej strany Rakúska Heinzovi-Christianovi Strache mu štátne ocenenie za zásluhy.

Urobil tak vzhľadom na jeho vyjadrenia, v ktorých tvrdo reagoval na ľudové protesty proti viedenskému bálu nacionalistických spolkov, vrátane otvorených neonacistov. Strache hostí plesu, ktorý sa provokatívne konal na Medzinárodný deň spomienky na obeť holokaustu, prirovnal k Židom prenasledovaných nacistickým režimom.

Turecký premiér Recep Tayyip Erdogan varoval pred rasizmom a islamofóbiou, ktoré sa podľa neho rozmáhajú v európskych štátoch, a opäť odsúdil francúzsky návrh zákona kriminalizujúci popieranie arménskej genocídy. Ten má umožniť trestné stíhanie osôb, ktoré odmietajú názor, že masové zabíjanie Arménov osmanskými Turkmi počas 1. svetovej vojny bolo genocídou.

■ 3. FEBRUÁR

Medzinárodný súdny dvor v Haagu potvrdil, že Nemecko

má právnu imunitu pred žalobami obetí nacistických zločinov z 2. svetovej vojny na pôde zahraničných súdov. Potvrdil tým, že taliansky najvyšší súd v roku 2008 porušil suverenity Nemecka rozsudkom, podľa ktorého má Luigi Ferrini právo na odškodnenie za to, že ho v roku 1944 deportovali do Nemecka ako nútenú pracovnú silu v zbrojárskom priemysle.

■ 5. FEBRUÁR

V domove dôchodcov v meste King's Lynn (východné Anglicko) zomrela Florence Greenová, najstaršia žijúca veteránka 1. svetovej vojny. O dva týždne by oslávila 111. narodeniny. Do ženského zboru Kráľovského letectva (RAF) vstúpila ako 17-ročná v septembri 1918, necelé dva mesiace pred podpísaním prímeria medzi spojencami a Nemeckom. Do polovice nasledujúceho roku pracovala ako členka obslužného personálu v dôstojníckych jedálňach na základniach Marham a Narborough v Norfolku. Posledný britský veterán, ktorý sa priamo zúčastnil na bojoch 1. svetovej vojny, Claude Choules, zomrel tiež ako 110-ročný vlani v máji v Austrálii.

■ 8. FEBRUÁR

Praha odmení trojicu mužov, ktorí pred štyrmi rokmi objavili pri oprave jedného z domov na Smíchove poklad a odovzdali ho hlavnému mestu. Takmer poltonový poklad v hodnote vyše šesť miliónov českých korún tvoria strieborné predmety ako jedálenský riad, flakóny, náramky, poháre, tácky, sviet-

stalo sa VO SVETE
1. 2.-14. 2. 2011

níky a značné množstvo mincí. Viaceré výrobky boli nedopracované.

Poklad tu ktosi ukryl počas 2. svetovej vojny. Pretože sa oň ani na opakované výzvy nik neprihlásil, prepadol mestu. Nálezcovia dostanú odmeny po 200-tisíc Kč.

■ 9. FEBRUÁR

Skupina príslušníkov americkej námornej pechoty pózovala pri fotení v meste Sangin v juhoafganskej provincii Helmand so symbolom, ktorý pripomínal znak nacistických jednotiek SS.

Celý prípad sa začal vyšetrovať. Fotografia zo septembra 2010 zachytávajúcu jednotku ostreľovačov s podozrivým logom zverejnili na internetovom blogu sami vojaci. Pobúrenie nad incidentom vyjadrila americká Vojenská nadácia pre náboženskú slobodu, na ktorú sa obrátilo množstvo rozhorčených bývalých príslušníkov námorníctva.

■ 10. FEBRUÁR

Ďalšieho podozrivého v súvislosti s vyšetrovaním série vražd neonastickej bunky z mesta Zwickau (nemecké Sasko) zadržali vo Švajčiarsku. Na muža z okolia Bernu, ktorého polícia eskortovala z letiska v Zürichu, uvalil sudca vyšetrovaciu väzbu pre podozrenie z trestného činu podpory zločineckej organizácie. Zosilneli indície, že si táto ultrapravicová skupina zháňala v alpskej krajine zbrane. Konkrétnu pištoľ s tlmáčom, ktorú vyrobili v Česku a vyviezli do Švajčiarska, našli v byte páchatel'ov v Zwickau.

■ 13. FEBRUÁR

Tisíce ľudí protestovali vytvorením triapolkilometrovej

živej reťaze proti tradičnému pochodu neonacistov, ktorí si tak pripomína výročie zničujúceho bombardovania metropoly spolkovej krajiny Sasko americkými a britskými lietadlami vo februári 1945. Spomienka na asi 25-tisíc obetí sa však tento rok líšila, lebo do Drážďan prišlo oveľa menej neonacistov ako minulé roky a na pokojný priebeh dohliadali tisíce mužov zákona.

■ 14. FEBRUÁR

Moskovský súd zamietol žalobu za urážku na cti, ktorú podal Jevgenij Džugašvili, vnuk sovietskeho diktátora Josifa V. Stalina proti dolnej komore ruského parlamentu. Štátna дума pred časom prijala vyhlásenie, podľa ktorého bol jeho starý otec zodpovedný za masaker v Katynskom lese pri Smolensku, keď v roku 1940 sovietska tajná polícia NKVD popravila vyše 20-tisíc poľských dôstojníkov, policajtov a civilistov zajatých počas obsadzovania východného Poľska. Stalinov potomok pôvodne žiadal odškodné 100 miliónov rubľov (2,3 milióna eur), čo súd tiež zamietol.

(ao)

Vo februári 1943 sa skončila bitka pri Stalingrade

Zdalo sa, že hitlerovských fašistov pred ich snahou o svetovládnu nezastaví žiadna sila. Začiatkom novembra 1942 mali fašisti na sovietsko-nemeckom fronte celkom 6,2 miliónov vojakov, vyše 70 000 diel a mínometov, 6 600 tankov a samohybných diel, 3 500 bojových lietadiel a 194 lodí. Červená armáda mala k dispozícii o 100 000 vojakov menej, 72 500 diel a mínometov, 6 014 tankov, 3 088 bojových lietadiel. Z tohto počtu bolo v oblasti Stalingradu na oboch stranách po vyše jednom miliónu vojakov.

Holé čísla. No takéto množstvo bojovej techniky nebolo nasadené v dejinách vojen nikde. Stalingradská bitka trvala viac ako pol roka. Prvá obranná – ústupová etapa trvala od 17. 7. 1942 do 18. 11. 1942 a útočná etapa od 19. 11. 1942 do 2. 2. 1943, kedy bola ukončená likvidácia obklúčených fašistov aj s veliteľom, poľným maršalom Paulusom. Počas prielomu medzi Donom a Volgou a obklúčenia fašistov pri Stalingrade stratili fašisti viac ako 1,5 milióna vojakov, okolo 3 500 tankov a samohybných diel, 12 tisíc diel a mínometov, takmer 3 000 bojových lietadiel a množstvo inej bojovej techniky.

Fašistické Nemecko stratilo v bitke o Stalingrad takmer štvrtinu údernej sily sústredenej na východ-

nom fronte. Vo svojich vojnových spomienkách fašistický generál Siegfried von Westphal na túto bitku spomína: „Porážka pri Stalingrade vyvolala zdesenie v nemeckom ľude a jeho armáde. Nikdy predtým v celých nemeckých dejinách nezahynulo takým strašným spôsobom toľko vojska.“

Joachim Wiedner v roku 1962 vo svojej knihe k stalingradskej bitke dodal: „Stalingrad bol medzníkom minulej vojny... Golgota nemeckej armády na brehoch Volgy zatienila všetky vojenské tragédie minulosti.“

Po vojne však „renomovaní historici“ najmä zo západnej pologule tvrdili, že ťažisko bojov v 2. svetovej vojne niesli západný front a spojenci v Tichomorí. Nuž, porovnajme čísla, ktoré nakoniec udávajú sami. Napríklad v bitke pri El Alameine bojovali spojenci proti 12 divíziám fašistických spojencov – pri Stalingrade Červená armáda proti viac ako 50 divíziám. No a vrcholom je tvrdenie amerického špecialistu na 2. svetovú vojnu generála Walkera, ktorý dokoca tvrdí, že „stalingradská bitka vôbec neexistovala, bitka na Volge je iba propagandistický výmysel komunistov“! Nuž nech si každý súdny človek urobí tentoraz „zdravý úsudok“ o tvrdení aj takéhoto odborníka. Nečudujme sa

potom, že dnešní „múdri“ profesori na istých ostrovoch popierajú holokaust, alebo prezidenti niektorých „demokracií“ popierajú existenciu fašistických koncentračných táborov. Ale aj na západe boli a sú normálni politici či osobnosti, ktorí sa vyjadrovali o Stalingrade. Franklin Roosevelt, prezident USA počas 2. svetovej vojny prehlásil: „Slávne víťazstvo pri Stalingrade zastavilo fašistickú agresiu a stalo sa zvratom vo vojne... Je jasný fakt, že Rusi likvidujú viac vojakov fašistických armád, ničia viac jeho zbraní a výzbroje ako ostatných 25 štátov protifašistickej koalície dokopy... Červenej armáde a ľudu Sovietskeho zväzu patrí večná česť a sláva.“! Jeho syn Elliott Rossevelt povedal: „Správy zo Stalingradu boli pre nás všetkých posilňujúcim liekom“.

„Nebol by dobrým Francúzom ten, kto by neprivilal bojové víťazstvá Ruska,“ vyhlásil generál Charles de Gaulle, veliteľ armády slobodného Francúzska a bývalý francúzsky prezident. „Jeho veličenstvo kráľ Juraj VI. mi nariadil, aby som Vám odovzdal k ďalšiemu odovzdaniu mestu Stalingrad čestný meč, ktorého venovanie Jeho Veličenstvo zvolilo a potvrdilo. Tento čestný meč bol zhotovený anglickými remeselníkmi, ktorých predkovia sa výrobou mečov zaoberali po celé

generácie. Čepel meča nesie nápis: „Občanom mesta Stalingradu, ktorí majú oceľové srdcia, ako dar od kráľa Juraja VI. a ako dôkaz pocty britského ľudu“,“ povedal Winston Churchill, dvojnásobný britský ministerský predseda. Myslím si, že k posledným citátom niet čo dodať, aj keď autor toho posledného sa neskôr preslávil aj prejavom v americkom mestečku Fulton, ktorý odštartoval hystériu proti komunizmu a studenú vojnu.

Môžeme mať na tie-ktoré uda-

losti rozdielne názory, no verím, že označiť akúkoľvek vojnu za nezmysel a počin proti ľudskosti by mal každý zdravý človek. Obeť vojny sú vždy mimo aktérov ich rozpútania, preto žiadna vojna nie je v záujme obyčajných ľudí. Nech je mementom budúcich generácií nezmyselná obeť viac ako 22 miliónov obetí bývalých krajín ZSSR a 50 miliónov životov počas druhej svetovej vojny, posledného svetového fašistického besnenia.

Jozef PUPALA

Venujte 2% dane SZPB

Do zoznamu príjemcov 2 % zo zaplatenej dane sa zaregistroval aj Slovenský zväz protifašistických bojovníkov. Nakoľko ide o jednu z mála možností, ako môžeme získať finančné prostriedky na našu činnosť, dovoľujeme si Vás požiadať o podporu našich aktivít darovaním 2 % z Vašej dane z príjmov.

Poukázaním podielu Vašej dane môžete prispieť na ochranu a podporu zdravia, poskytovanie sociálnej pomoci, podporu a rozvoj telesnej kultúry, zachovanie kultúrnych hodnôt, ako aj na podporu vzdelávania.

Obraciame sa na Oblastné výbory SZPB, aby získavali darcov 2 % dane v prospech SZPB.

Identifikačné údaje:

Názov: Slovenský zväz protifašistických bojovníkov,
Ústredná rada
Sídlo: Štúrova 8, 815 72 Bratislava
Právna forma: Občianske združenie
IČO: 00177431

**L'UDIA
SI ZASLÚŽIA
ISTOTY**

Branislav Ondruš
Branislav Ondruš
poslanec NR SR

**VOLTE
SMER – SD
11**

smer
sociálna demokracia

**KANDIDÁT
ČÍSLO
37**

Nebo leží pri nohách matiek

Isté španielske príslovie vraví: „Keď hovoríš o ženách, myslí súčasne na svoju matku.“ Mama... Ešte to len začneme vyslovovať a hlas nám zaznieva akosi zvláštne, nežne. Zrazu sa nám v myslí vynoria mnohé spomienky, príbehy a skúsenosti s jedinou ženou na svete, s našou mamou. S tou, s ktorou sme prežili asi najviac. Hoci na niektoré roky či zážitky si nepamätáme, predsa vieme, že to ona nás chránila, veľmi ľúbila, že práve ona nás prvý raz privinula do náručia a potom ešte nespočetnekrát, nielen keď sme boli malé

deti, ale aj neskôr, jednoducho vtedy, keď sme potrebovali objatie, keď sme túžili precítiť lásku a porozumenie. To ona – mama – prežívala a prežíva s napätím každý náš úspech a dvakrát toľko sa trápila pri každom našom neúspechu, chorobe či inom súžení. Ak sa mame prihodí nepravosť sčítame s ňou a milujeme ju. Aké je to zvláštne, keď si uvedomíme, že tá žena – matka – je tiež len človek a pritom pre každého jedného z nás naša mama neraz stelesňuje anjela v ľudskej podobe. Takisto perzské príslovie hovorí:

„Nebo leží pri nohách matiek, áno, mama, ozajstná mama je darom pre každé dieťa, pre každého muža, otca. Ona je kúskom neba tu na zemi, ona je dotykom neba – Boha v stvorení.“

Aj väčšina tajomníčok našich oblastných výborov sú mamy. Okrem vlastných detí majú ešte desiatky, ba stovky ďalších detí. Mladších, starších a najmä tých najstarších. Milovaných a milujúcich. A tak je žena – matka – v tejto funkcii drvená dvomi rozdielnymi zákonmi. Jeden diktuje príroda, druhý ľudská spoločnosť. A práve

tá sa správa voči týmto najstarším deťom priam macošsky. Alebo peniaze? Veď podľa rôznych celebrít nie sú potrebné k životu. Asi majú iné žalúdky alebo žijú iba zo vzduchu? Výsledkom tohto paradoxu je okrem iného i vysoký počet tých detí, ktorí sa s takýmto

Aké je to zvláštne, keď si uvedomíme, že tá žena – matka – je tiež len človek a pritom pre každého jedného z nás naša mama neraz stelesňuje anjela v ľudskej podobe.

stavom nikdy nezmieria. Už však nie sú schopní ukázať svoju silu a priebojnosť. I za cenu násilia. Samopal či pušku už neudržia. Namiesto mamy láskavej sú nútení si adoptovať niekoho iného, napríklad z ulice, podobne ako to

urobil Pinocchio. Ale to sa stalo v rozprávke. Skutočný život je totiž celkom iný. Ľudsky komplikovaný. Bohu vzdialený. Ale ako to povedal jeden bývalý oblastný funkcionár? „Nič neprekáža, ideme ďalej!“ Žiadna elita si neudrži svoje postavenie navždy, v histórii prichádzajú okamihy, keď bude vnímaná už len ako „stará, sebecká a nepotrebná“. Jej hegemonia sa skončí. V mnohých prípadoch tragicky. Len žena – mama – zostáva.

Gabriela ROSIČOVÁ
tajomníčka OHLV SZPB

Sprísňujú kontrolu potravín

Nielen na Slovensku, ale i vo viacerých krajinách sa stretávame s nedostatkom či nedostatočnou kvalitou potravinárskych výrobkov. Vo veľkej miere sa znížila výmera pestovania zemiakov, repy, ľanu, maku, znižujú sa stavy hovädzieho dobytku, ošípaných. Nahrádzajú ich dovozy, neraz menej kvalitné. Zanedbali sa a likvidovali viaceré veľkoplošné ovocné sady. Na príčine sú aj zrušené viaceré spracovateľské závody – cukrovary, ľanárske závody, textilky a ďalšie. Poľnohospodári, chova-

telia a pestovatelia stratili odbyť, pritom medzinárodné obchodné reťazce nemajú veľký záujem o domácu produkciu. Kontrola zisťuje čoraz častejšie porušenie požiadaviek na kvalitu a čerstvosť poľnohospodárskych produktov. A tak sa náročnosť kontroly sprísňuje. Takúto úlohu plní aj bratislavský Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky so svojimi špecializovanými pracoviskami po celom Slovensku, ktorý vedie Anna Vitáriusová. Ústav nedávno oslávil šesťdesiate výročie

svojho vzniku. Pracuje v ňom vyše šesťsto pracovníkov. O pôsobenie na jeho pracoviskách, vo výskume, skúšobníctve i v kontrole sa v poslednom čase zaujíma čoraz viac ľudí mladšej generácie. Sna-

Kontrola zisťuje čoraz častejšie porušenie požiadaviek na kvalitu a čerstvosť poľnohospodárskych produktov.

žia sa dosiahnuť zlepšenie kvality našej poľnohospodárskej produkcie a obnoviť aj zvýšenie niektorých druhov plodín, v ktorých sme boli sebestační. K tomu

musí pristúpiť aj spracovateľský priemysel, ktorý v mnohých prípadoch prenechal svoje uznávané postavenie zahraničným firmám. Aby z našich polí nezmizlo pestovanie repy, zemiakov, ľanu, ovocia, chov dobytky, hydiny. Ale aj preto, aby sa naše deti nedozvedali iba z rozprávania starých rodičov, ako si mnoho vecí dokázali vypestovať a odchovať sami, ako sa iba nedávno hrdili kvalitnými produktmi, ktoré uznávali a oceňovali aj v zahraničí. Aj také je súčasné poslanie poľnohospodárskeho ústavu, jeho pracovísk a pracovníkov.

/mlk/

Nie sú zbytoční

Rady členov protifašistického odboja v okrese sa neustále zmenšujú. V súčasnej dobe prebehli v našich obciach výročné členské schôdze. Tak tomu bolo aj u nás vo Vyšnej Slanej a myšlienka „kým žijeme, budeme sa snažiť odovzdať ľudom odkaz týchto dní,“ zaznela v správe o práci členov protifašistického odboja a účastníkov bojov 2. svetovej vojny.

Naša obec bola oslobodená 26.1. 1945 spolu s mnohými okolitými obcami a veru niektorým stislo srdce, lebo myšlienky boli tak suggestívne, že tí, čo sa zúčastnili, pamätajú na dni, keď sa vraj nešťitili hocijakého činu, len aby pokorili druhého, celé národy, keď sme malý národ zostali slobodní.

Som veľmi rád, že mnohí aj synovia a dcéry rozšírili rady a sympatizujú aj dnes týmto hnutím.

Pravých účastníkov v okrese zo-

stalo málo a ich rady sa stále zoštiehľujú. Mnohí, čo prežili vojnu, spomínajú na utrpenie, ktoré prežili. Všetci, čo počujeme slovo vojna, slovo, ktoré má len päť hlások, ale koľko hrôzy sa za ním skrývalo. Malo by škriptať, rinčať, malo by bolieť, páchnuť strelným prachom a krvou. Hlavne mladšia generácia a predovšetkým deti by mali vedieť, koľko útrap prežili padlí a tí, čo sú medzi nami ešte živí.

Koľko paralel nás, synov účastníkov tohto odboja spája s otcami, s matkami aj dnes. Aj v poznaní, že nevdak vládne svetom. Táto myšlienka je aj dnes živá. Nezabúdajme, že aj mladí budú raz starí. Preto sa pristavme a nezabudnime na týchto ľudí, ktorí položili svoje životy za to, aby sme sa dnes mali dobre.

Ján VILIM

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Kde sa podeli

Ubehlo už pekných pár rôčkov, čo som ako vojak základnej služby narukoval do Brna. Celých 26 mesiacov som si v zelenom odkrúcal vojenskú službu tak, ako tisíce iných mladých ľudí, v tejto moravskej metropole. Nedávno sa mi vynorila z pamäti na toto obdobie spomienka na starú, ošarpanú „barabizňu“, ktorá stála neďaleko od našich kasární a niekto, neviem prečo, ju pomenoval menom „Fléda“. Vlastne mi ju z pamäti vytiahla istá diskusia z Lidových novín, ktorá prebieha už veľmi dlho na tému Bra-

tia Mašinovci. Poviem aj prečo. Ešte predtým by som však rád vysvetlil, že „Fléda“ bola jedna veľká vychýrená a vykričaná putika, v ktorej sa po večeroch schádzala brnianska spodina. Bola tu široko ďaleko najlacnejšia pijatika a muzika a samozrejme k tomu aj primerané prostredie. Vtedy sme síce ešte nemali bezdomovcov, ktorí sa grupovali a spávali kde kade po lavičiach v parku, podchodoch, po stanicach alebo pri kontajneroch, ale aj vtedy bolo dosť povalačov, príživníkov, kriminálnikov a grázlov, ktorým toto

prostredie vyhovovalo. Vyhovovalo to aj Verejnej bezpečnosti, ktorá ich tu mala pekne po kope a podľa potreby si z nich vyberala. Až neskôr som sa dozvedel, že mesto ponecháva v prevádzke túto „barabizňu“ predovšetkým z obavy, aby sa jej klientela nerozliezla do slušných podnikov a neporobila z nich ďalšie „Flédy“. Z takýchto dôvodov boli pravdepodobne aj dlho v prevádzke niektoré podniky v Bratislave. Každé mesto malo svoje putiky, v ktorých sa mestská spodina grupovala, popíjala, fajčila, nadávala, hrešila, vulgárne sa dorozumievala. Kam sa však podela táto spodina, keď z ich príbytkov nič neostalo

a v tých nových by vás považovali priam za zločincov, ak by ste si čo i len cigaretu zapálili? To už niet miesta, kde by sa mohli títo ľudia schádzať? Omyl, vážení! Títo ľudia sa rozliezli po internete, sprivatizovali si všetky možné diskusie a vypúšťajú do sveta svoje jedovaté sliny, oplzlosti a nadávky. Trúfam si povedať, že sa častokrát chovajú odpornejšie ako ožran omámený alkoholom alebo iným svinstvom v zariadeniach najnižšej cenovej skupiny. „Zalistoval“ som si v jednej takejto diskusii a priam ma zamrazilo, o čom tu ľudia píšú. Zaráža ma, až kam sme sa dostali s našou civilizáciou, že nejaká ženská si privoláva sny

o obesencoch a túži ich vidieť aj na našich uliciach. Nebolo toho dosť, keď sme ich videli s rozparanými bruchami po uliciach v Budapešti, pri vysporadúvaní sa so sudetskými Nemcami alebo opačne, v Juhoslávii alebo Tripolise? Malo by vôbec význam vstupovať do diskusií, v ktorej by za váš názor najradšej hlavu odtrhli? Natíska sa mi však predsa len jedna otázka: Nebol tento priestor na internete vytvorený pre spodinu, ktorá nedokáže žiť bez nadávok, oplzlosti a vulgárizmov, úmyselne? Takto sú pekne pokope a nerealizuje sa ich až toľko po záchodoch, plotoch, vagónoch a cintorínoch.

R. SLEZÁK

Opäť vám prinášame rubriku s radami a odpoveďami na vaše otázky týkajúce sa najmä oblastí sociálnych vecí či zdravotníctva, ale radi vám poradíme aj v ďalších oblastiach.

Na vaše otázky odpovedá
Braňo Ondruš, podpredseda Výboru NR SR pre sociálne veci

■ Som čiastočný invalidný dôchodca, ale keď som si dal žiadosť o príspevok na pomoc na úrade práce, chceli odo mňa posúdenie, či naň mám nárok. Ako je možné, že im nestačilo rozhodnutie o priznaní invalidity? *Milan Borčák, Klatovce*

Je to možné tak, že hoci ste invalidný občan, nie ste automaticky považovaný za zdravotne ťažko postihnutého (ZŤP). A platí to aj naopak – priznanie štatútu ZŤP občana nestačí na priznanie invalidity. Invalidita sa určuje podľa zákona o sociálnom poistení a ZŤP podľa zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia. Invalidný dôchodca sa stanete, ak Sociálna poisťovňa uzná, že vaša miera poklesu schopnosti pracovať je vyššia ako 40 percent. Uznanie za ZŤP – čo je záležitosťou úradov práce, sociálnych vecí a rodiny – však nevytvára nárok na nejakú pravidelne vyplácanú dávku. Vytvára však nárok na finančné príspevky, ktorých zmyslom a cieľom je uľahčiť život ZŤP občana. Napr. aj v súvislosti s tým, že vďaka rôznym asistenčným službám uhradeným z týchto príspevkov, môže byť schopný vykonávať pracovnú činnosť, či dokonca byť normálne zamestnaný. Pri posudzovaní o priznaní preukazu ZŤP sa posudzuje strata, resp. zníženie telesných a zmyslových schopností, ktorá nemusí mať vplyv na schopnosť pracovať, ale má negatívny vplyv na aktívny život.

Zdravotne ťažko postihnutí môžu dostať niektorý zo štrnástich opakovaných či jednorazových príspevkov. Dostať môžu napríklad nenávratný príspevok na kúpu bytu, príspevky na kompenzáciu svojho zdravotného postihnutia, ušetriť môžu na daniach či cestovnom, týkajú sa ich limity na doplatky za lieky. Lenže invalidi nemajú automaticky nárok na preukaz ZŤP občana. To isté platí pre vydávanie tzv. parkovacieho preukazu pre ZŤP občana.

Ak splní podmienky na príspevok na kompenzáciu človek, ktorý je invalidný podľa posudku lekára Sociálnej poisťovne a navyše je podľa komplexného posudku vydaného úradom práce uznaný aj ako ťažko zdravotne postihnutý, môže úrad práce požiadať o niektorý z príspevkov. Na základe jeho písomnej žiadosti potom úrad začne konať a po posúdení mu môže príslušný finančný príspevok (kompenzáciu) priznať. Môže ísť o jednorazový, ale aj opakovane vyplácaný príspevok.

Naopak na invalidný dôchodok má nárok človek, ktorý z dôvodu invalidity stratil čiastočne alebo úplne schopnosť pracovať. Táto penzia mu má sčasti nahradiť príjem pred vznikom invalidity. Dlhodobu nepriaznivú zdravotnú stav je stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti pracovať a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. Toto posudzuje posudkový lekár Sociálnej poisťovne na základe lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie, pričom miera poklesu v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu. Možno ju zvýšiť najviac o 10 percent, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti pracovať.

Silné mrazy môžu spôsobiť škody

Tuhé mrazy a sneh spôsobujú aj značné škody na majetku. Poisťovne počas tohtoročnej zimy už evidujú desiatky škôd spôsobených počasím. Lucia Muthová z Allianz – Slovenskej poisťovne radí, ako zabrániť škodám spôsobeným tuhými mrazmi.

„Nikdy v zime úplne nevyvíňajte kúrenie, radšej ho nechajte zapnuté na minimálnej úrovni. V tých častiach budovy, ktoré nie sú vykurované, odporúčame vyprázdniť vodovodné potrubie a radiátory, nezabudnúť tiež vypnúť rozvody vody. Tiež je dobré chrániť

vodovodné rúry izolačným materiálom. V prípade, ak ste nezabránili zmraznutiu rozvodov vody, odporúčame pri ich rozmrazovaní dodržiavať niekoľko rád. Rozmrazovať ich pomocou horúcej vody, uterákov či fény. Nikdy nepoužite infračervené ohrievače, teplovzdušné pištole alebo otvorený oheň. Mohli by zapríčiniť roztrhnutie potrubia. Pri odmrazovaní vodovodného potrubia treba vypnúť prívod vody. Po odmrazení ho zapínajte len pozvoľna, aby ste podľa tečúcej vody odhalili možné poškodenia,“ uviedla Muthová. **LUC TASR**

Pohyb je dôležitý aj v zime

Počas studených dní majú mnohí ľudia k športu prirodzený odpor, keďže telo je unavené a nechce sa mu vyvíjať nadbytočnú aktivitu. „Urobiť niečo pre svoje telo môže-

siacoch netreba zabúdať na pravidelný pitný režim, ktorý telu dodá potrebnú hydratáciu. „Dostatočný pitný režim aj počas chladných dní zlepšuje pleť, vzpruží organizmus

najbližšej reštaurácie či raz za čas stiahnuť na niekoľko sekúnd brušné svaly.

Bubán tiež odporúča pripraviť si na pracovný stôl fľašu s vodou

Niektorí seniori sa dodnes venujú športu, čím si vylepšujú zdravie.

Ilustr. foto: J. Machovič

me aj počas zimných mesiacov. Nemusíme pri tom podávať ohromujúce športové výkony. Stačí do svojho denného rytmu zaradiť zopár zmien a telo sa môže zbaviť nadbytočných kalórií,“ skonštatoval internista-gastroenterológ Miloš Bubán.

Pripomenul, že ani v týchto me-

a dociel, že sa budete cítiť oveľa lepšie,“ doplnil.

Medzi zopár tipov, ako byť fit, patrí napríklad vystupovanie z autobusu o jednu zastávku skôr či chôdza po schodoch namiesto jazdy výtahom. Lekári tiež v čase obeda radia sa s kolegami prejsť do

a obľúbeného nápoja. „Nemusíte piť bezpodmienečne celý deň len vodu, ak ju do seba dostávate nasilu. Pitný režim môžete obohatiť napríklad aj o pohár syteného nápoja, čaju či džúsu, ale je potrebné myslieť na to, že všetkého veľa škodí,“ uzavrel. **TASR luc**

Spravodliví medzi národmi

Ďalších sedemnástich Slovákov, ktorí počas druhej svetovej vojny ukryvali židovských spoluobčanov vo svojich domovoch a pomohli im tak prežiť ukrutnosti fašizmu počas druhého svetového vojnového konfliktu, začiatkom februára ocenil štát Izrael titulom Spravodliví medzi národmi.

Stalo sa tak na tradičnej slávnosti v historickej budove Národnej rady za účasti prezidenta Ivana Gašparoviča, predsedu NR SR Pavla Hrušovského, poslancov slovenského parlamentu a ďalších hostí. Z rúk veľvyslanca Izraela na Slovensku Alexandra Ben-Zviho si ocenenia prevzali príbuzní zachrancov.

Ocenenie každoročne udeľuje štát Izrael v spolupráci s múzeom holokaustu „Jad vašem“ v Jeruzaleme ľuďom nežidovského pôvodu. Doteraz toto ocenenie udelili na základe výpovedí svedkov a historických materiálov viac ako

dvadsiatim trom tisícom ľudí na celom svete. Na Slovensku získalo túto cenu ľudskosti už 540 našich občanov, ktorí kvôli záchrane svojich rasovo prenasledovaných židovských priateľov či susedov riskovali svoj vlastný život. Slovenská republika sa tak zaraďuje medzi krajiny s najvyšším počtom ocenených na počet obyvateľov.

„Spravodliví medzi národmi sú ľudia, čo prekročili hranice strachu a napriek už i tak neľahkému životu otvorili svoje domovy židovským spoluobčanom, stáli im v lesoch bunkre, prehovárali svojich susedov o pomoc, vyrábali im

skrýše v pivniciach a tým všetkým sa hrdinsky postavili proti neľudskému fašistickému režimu, ktorý posielal ľudí na smrť len pre jediný dôvod – židovskú krv,“ povedal ambasádor Ben-Zvi.

Prezident Gašparovič vyjadril úctu a uznanie oceneným, ktorých považuje za hrdosť Slovenska. „Dnes ich pokladáme za hrdinov, ale oni sú a boli oveľa viac: boli ľuďmi v časoch neľudskosti, ich srdcia započuli volanie o pomoc uprostred rinčania zbraní a zverstiev páchaných nacizmom na bezbrannom obyvateľstve. Prekonali však strach a mnohé prekážky a podali pomocnú ruku tým, ktorých neľudské zákony odsúdili na utrpenie a ktorým barbarská moc usilovala o život,“ konštatoval v príchovore. **FM**

Slávnostné odovzdávanie titulu udeľovaného štátom Izrael a múzeom holokaustu Jad vašem v Jeruzaleme Spravodliví medzi národmi za účasti prezidenta SR Ivana Gašparoviča 1. februára 2012 v Bratislave. Na snímke uprostred Irena Nagyová, ktorá prebrala ocenenie za manžela Andrása. **Foto: TASR – M. Svítok**

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov

Nezabúdajme na históriu Záhoria

Cesta k slobode nebola priamočiara, bola dlhá a plná ľudských tragédií. Boj proti fašizmu má v našej krajine roztrúsených veľa pomníkov, ktoré sú nemými svedkami národnooslobodzovacieho boja v 2. svetovej vojne. Niekde, žiaľ, zabudnutých. Inde, našťastie, posolstvo o hrdinstve konkrétnych vojakov má kto udržiavať a v povedomí verejnosti tak živí tú časť našej národnej histórie, na ktorú môžeme byť právom hrdí.

Oblasťný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Senici svoje aktivity smeruje aj k najmladšej generácii, aby práve u nej vzbudzoval úctu k predkom, ktorí so zbraňou v ruke bojovali za oslobodenie spod fašistického jarma. Desiatky rokov od skončenia 2. svetovej vojny, v čase, keď priamych účastníkov protifašistického odboja ubúda, sa snažia o to, aby sa v mladej generácii upevňovala hrdosť na významné historické udalosti našich dejín. Jedným z takýchto podujatí bola výtvarná a literárna súťaž Nezabúdajme na históriu Záhoria. Oblasťný výbor SZPB Senica v spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom Senica súťaž vyhlásili 1. marca 2011 a trvala do 28. októbra 2011.

Organizátori sa s propozíciami obrátili na 55 škôl v regióne. Z nich zareagovali len niektoré – ZŠ na Mudrochovej, Komeniského ulici a Ulici V. Paulíny-

ho-Tótha v Senici, ZŠ Brezová pod Bradlom a Lakšárska Nová Ves. Do výtvarnej časti súťaže sa zapojila aj ZUŠ Senica. Prišlo 12 literárnych a 54 výtvarných prác, ktoré rôznym spôsobom zobrazili danú tému. „Sme radi, že sa našli školy, ktoré s deťmi o téme hovorili a poslali do súťaže príspevky detskej fantázie a predstavivosti vo forme výtvarnej a literárnej,“ povedala na januárovej vernisáži v priestoroch Záhorského osvetového strediska tajomníčka OV SZPB Senica Milína Rosová učiteľom i žiakom, ktorí sa zapojili do súťaže. Zároveň ocenila pomoc senickej radnice, s ktorou pripravili v minulosti tri významné akcie. V roku 2006 to bola výstava Cesta k slobode, prameň národnej hrdosti. Zborník Nezabúdajme na históriu Záhoria vyšiel v roku 2009 a mapoval fotografiami pamätníky a pamätné tabule obetiam meruósmych rokov a 1. a 2. svetovej vojny na Záhorí a slovom najvýznamnejšie strediská protifašistického odboja. Tretím veľkým podujatím bola minuloročná výtvarná a literárna súťaž pre žiakov základných škôl. Ktosi múdry povedal, že výchova je ako ľadovec, viditeľný je iba zlomok. Verme, že tí žiaci, ktorí sa do súťaže zapojili, si ponesejú v hlave vedomie o tom, aká zložitá a ťažká bola cesta k slobode a budú vedieť ju aj chrániť.

Viera BAROŠKOVÁ

V Prešove si pripomenuli oslobodenie

Mesto Prešov v spolupráci s oblasťným výborom SZPB zorganizovalo 19. januara spomienkové oslavy 67. výročia oslobodenia mesta. Pri pamätníku osloboditeľov Červenej armády na Hlavnej ulici a pamätníku mučiarnie Gestapa na Konštatínovej ulici s vojenskými poctami kládli vence predstavitelia mesta Prešov, štátnych, samosprávnych orgánov, predstavitelia verejného, politického a spoločenského života, ktorí sa poklonili padlým bojovníkom ČA a príslušníkom 1. čs. armádneho zboru na znak vďaky za naše oslobodenie od fašistických okupantov.

Účasť na spomienkovej akcii prijali i zástupcovia veľvyslanectva Ruskej federácie a Ukrajiny na Slovensku. K zúčastneným sa prihovril primátor Prešova Pavol Hagyar a predseda Oblasťného výboru

SZPB v Prešove Jozef Danko, ktorí poukázali na nezmyselnosť vojen, veľké ľudské obete a materiálne škody. Vyzdvihli hrdinstvo bojovníkov na fronte a veľkú túžbu trpiacich ľudí po mieri, po slobode, a vyslovili odkaz pre dnešok a dnešnú generáciu. Je chvályhodné, že ani zimné počasie neodradilo široké zastúpenie najmä staršej a strednej generácie na spomienkových oslavách. Významnou mierou k tomu prispeli vojaci 2. mb v Prešove. Škoda však, že na týchto akciách absentuje najmä stredoškolská a vysokoškolská mládež.

ZO SZPB, ktorá pracuje pri Zväze vojakov ASR – klub vojenských dôchodcov Prešov, využila túto spomienkovú udalosť a pri pamätníku ČA odovzdal jej predseda Demeter Lazorik členskú legitimáciu trom novým členom SZPB.

Ján KRAJKOVIČ
tajomník ZO SZPB pri KVD Prešov

Kyticu kvetov prichádzajú položiť predseda ZO SZPB v Giraltovcach A. Štefaník (s kyticou v ruke), tajomník J. Gdovin a ďalší členovia ZO SZPB v Giraltovcach. Foto: J. Gdovin

Účastníci osláv oslobodenia Prešova.

Foto: JK

Oslavy oslobodenia Prešova.

V Giraltovcach odhalili pamätník

Minulý mesiac v mestách a obciach severovýchodného cípu našej vlasti ľudia spomínali na čas pred 67 rokmi, keď tu prebiehali boje, ktoré do tohto regiónu priniesli slobodu po dlhých rokoch vojny. Dôstojne miesto pri tomto spomínaní mali aj členovia oblastnej organizácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, ktorí položili vence a kvety na pamätných miestach vo Svidníku, na Dukle a v Giraltovcach.

Členmi delegácie, ktorú viedol predseda Jozef Rodák, boli členovia predsedníctva OblV SZPB – zástupca najvyššieho zväzového orgánu Ján Uhrík, tajomník Mikuláš Žižák, predseda ZO Svidník Milan Magulák, za ZO Giraltovcach predseda Andrej Štefaník a tajomník Ján Gdovin a ďalší členovia OblV

a jeho odborných komisií. Vo Svidníku sa pietne akty kladenia vencov a spomienky na hrdinov, ktorí bojovali za našu slobodu proti nemeckým fašistom a z ktorých mnohí v tomto boji položili svoje životy, uskutočnili pri Pamätníku Sovietskej armády a soche armádneho generála Ludvíka Svobodu. Pa-

miatke bojovníkov sa prítomní poklonili aj na Pamätníku československých bojovníkov na Dukle. Okrem vedúceho delegácie a prednostu Obvodného úradu vo Svidníku Bohumila Kačmara a vedúceho delegácie a primátora Mestského úradu vo Svidníku Jána Holodňáka počas pietnych aktov prehovoril aj Jozef Rodák, ktorý zdôraznil, že na bojovníkov, ktorí položili životy za náš dnešný mierový život, nesmieme zabudnúť a ich pamiatku musíme odovzdať aj nasledujúcim generáciám aby si tiež pripomínali ich nehynú-

Bojovníkov na 2. svetovú vojnu nezabúda

vin (napravo v pozadí) a priamy účastník

Predsa Obl. V SZPB vo Svidníku J. Rodák počas prívohoru pri soche „Matka s dieťaťom“

Na vernisáži sa zúčastnili aj členovia SZPB zo Senice. Foto: V. Barošková

Foto: jk

Ocenení žiaci spolu s Milinou Rosovou a viceprimátorom Senice Petrom Huttom. Foto: V. Barošková

tnú tabuľu

cu pamiatku. Účastníci spomienkových osláv oslobodenia Svidníka a okresu, medzi ktorými boli aj predstavitelia politických, spoločenských, školských a kultúrnych organizácií, sa potom stretli na recepcii, na ktorú ich pozval primátor Svidníka Ján Holodňák.

Aj obyvatelia Giraltovec si pripomenuli 67. výročie oslobodenia mesta a okresu. Pri soche „Matka s dieťaťom“, ktorá je venovaná pamiatke bojovníkov za našu slobodu a ktorá bola novoinštalovaná v centre nedávno otvorenej pešej zóny

v meste, sa pri kladení vencov zúčastnili predstavitelia mesta, poslanci mestského zastupiteľstva, zástupcovia delegácie MsÚ zo Svidníka na čele so zástupcom primátora Mironom Mikitom a predstavitelia spoločenských, školských a kultúrnych organizácií v meste. Dôstojné zastúpenie mala aj delegácia Obl. V SZPB vo Svidníku na čele s predsedom Jozefom Rodákom, v ktorej boli tí istí členovia ako pri oslavách vo Svidníku. Okrem prívohoru primátora Giraltovec Jána Rubisa si prítomní vypočuli aj slová Jozefa Rodáka, ktorý okrem iného zdôraznil, že aj v súčasnosti, keď nezabúdame

na hrdinov minulosti, je dôležité upozorňovať na nebezpečenstvo neofašizmu, ktoré straší po celom svete aj dnes.

Súčasťou pietneho aktu kladení vencov sa stalo aj odhalenie novoinštalovanej pamätnej tabule venovanej účastníkom národnoslobodzovacích bojov z mesta. Na tabuli, ktorá bola umiestnená v päte sochy, je nápis: „Venované obetiam a účastníkom II. svetovej vojny z Giraltovec.“ Pamätnú tabuľu odhalil priamy účastník bojov v II. svetovej vojne, obyvateľ mesta Ján Štefaník. Aj v Giraltovcach sa na záver uskutočnila recepcia na pozvanie primátora Jána Rubisa.

F. DŽALAI

Tomášovce dodnes spomínajú

Pri pamätníku padlých hrdinov 2. svetovej vojny si 24. januára obyvatelia Tomášoviec pripomenuli 67. výročie oslobodenia obce. Na pietnej slávnosti boli prítomní predstavitelia obce na čele so starostom, členovia SZPB, občania a žiaci ZŠ.

Po oslobodení Lučenca vojská Červenej a Rumunskej armády po desiatich dňoch oslobodili aj Tomášovce. Nemalú zásluhu na tom mal aj 1. čs. armádny zbor a partizáni. Fašistickí okupanti zvädzali urputné boje o každý kilometer, čo malo za následok, že obec viackrát zmenila majiteľa. Obyvatelia prežívali hrôzu. 23. januára 1945 delostrelecký val začal paľbu z kaľuší v snahe zlikvidovať nemecké batérie, čo sa im aj podarilo. Nadránom 24. ja-

nuára Nemci ustúpili smerom na Podrečany a Gragorovú Viesku. O deviatej hodine prenikli do obce sovietske hliadky a za nimi sa valila záplava vojakov. Občania povychádzali z pivníc a úkrytov, tešili sa a vítali svojich osloboditeľov.

Aj keď prešlo veľa rokov od ukončenia 2. svetovej vojny, nikdy nesmieme zabudnúť, ako sa rodila naša sloboda a kto sa zaslúžil o to, aby ďalšie generácie žili v slobode a demokratickej krajine.

Takisto aj obyvatelia Tomášoviec nezabúdajú a hrdinov, ktorí oslobodili ich obec, si dodnes pripomínajú. Veľký podiel na zorganizovaní spomienkového stretnutia mala, ako každý rok, ZO SZPB v Tomášovciach.

Juraj ZVARA
predsa ZO SZPB

Sloboda sa rodila ťažko

Každoročne si obce Horehronia pripomínajú svoje oslobodenie od fašistických okupantov. Vojská Sovietskej a Rumunskej armády koncom januára 1945 postupne oslobodzovali obce od Telgártu po Brezno. V tomto roku sme v obci Závadka nad Hronom oslávili 67. výročie oslobodenia obce. Rozhlasovou reláciou sme pozvali občanov na slávnostný akt kladenia vencov, ktorý sa uskutočnil 29. januára pri pomníku padlých za veľkej účasti občanov a členov ZO SZPB.

Slávnostný prívohor pri pomníku padlých predniesol starosta obce Ján Tešlár, v ktorom pripomenul, za akých ťažkých

podmienok a strát na životoch sa rodila sloboda, ktorú nám priniesli sovietske a rumunské vojská. Minútu ticha sme vzdali úctu padlým v 2. svetovej vojne. Po pietnom akte nás starosta obce pozval na krátky kultúrny program a malé občerstvenie.

Oslavy pozdravil aj predsa ZO SZPB Milan Capko, ktorý informoval, že z priamych účastníkov bojov žijú iba traja a osem pomocných partizánov.

V krátkom kultúrnom programe vystúpili členky súboru Nádej, ktoré nám piesňami s partizánskou tematikou spríjemnili našu malú oslavu.

Výbor ZO SZPB

Vestenice hodnotili

Naša ZO SZPB V Dolných Vestenicach zhodnotila prácu za uplynulý rok 29. januára.

Na VČS sme pozvali starostu obce M. Jedináka, riaditeľa ZŠ V. Dufeka a predsedov politických a spoločenských strán. VČS sme začali pekným kultúrnym programom, ktorý pripravili žiaci ZŠ.

Práca SZPB v obci má najväčší podiel pri organizovaní výročia oslobodenia obce (4. 4. 1945) a pri oslavách SNP. Okrem toho spolupracujeme so ZŠ, kde organizujeme rôzne vedomostné súťaže prostredníctvom PC, výtvarné a športové podujatia, pri ktorých nám pomáhajú aj učiteľia ZŠ.

Nezabúdame na našich jubilantov, pre ktorých pripravujeme k jubileám malé darčeky. Takisto nezabúdame na našich chorých a prestarnutých členov, ktorých navštevujeme.

Okrem týchto úloh stále nezabúdame na prijímanie nových členov, čo sa nám darí. Naša or-

ganizácia má 66 členov. Patríme medzi najväčšie v okrese Prievdza. Ani predaj ročeniek SZPB nám nerobí problém. Horšie je to s odberom časopisu Bojovník. Mnoho našich členov vie pracovať s internetom, a preto sa môžu dopracovať k čítaniu novín aj prostredníctvom internetu. V pláne našej činnosti máme každoročne ponuku organizovania zájazdu pre členov a ich rodinných príslušníkov.

Po správe o činnosti ZO predniesol pokladník V. Šoka správu o hospodárení ZO. Nasledovala diskusia a malé občerstvenie.

Na záver schôdze predsedníčka poďakovala všetkým hosťom, ako i členom za účasť a vyslovila želanie, aby spolupráca bola naďalej taká dobrá ako doteraz. Vyjadrila tiež poďakovanie za dlhoročnú prácu vo výbore členom: A. Botkovi, M. Kutlišovej a O. Šuhajdovej, ktorí vo výbore ZO už nepracujú. Natália MATEJČKOVÁ

Július Barč-Ivan

(1.5. 1909–25. 12. 1953) SPISOVATEĽ, DRAMATIK

Dramatik v sutane alebo filozofický dramatik, tak nazývali Júliusa Barča-Ivana divadelní a literárni kritici. Pritom sa vyštudovaný teológ náboženským témam otvorene vyhýbal. Nevyhol sa však a ani sa nemohol vyhnúť svojmu presvedčeniu, ktoré vkladal do divadelných postáv. Hľadal nimi a cez ne predovšetkým spravodlivosť, preto aj záporným hrdinom prisudzoval istú hodnotu a nezatracoval ich, čím nútil diváka rozmyšľať nad zložitou životou, a najmä nad vzťahmi medzi ľuďmi. Barčov divadelný svet bol pestrý, menil sa v čase a priestore každou hrou, v ktorej postavy milovali i nenávideli, verili i pochybovali. Dramatikov svet bol odrazom duše človeka, preto jeho hry prežívajú, hoci ich cesta na javisko slovenských divadiel nebola vždy jednoduchá. Niektoré Barčove hry sa nemohli hrať, lebo v povojnových rokoch sa filozofia kňaza priečila socialistickému realizmu a v tomto duchu odmietal písať. Dnes vieme, že dramatik dal slovenskému divadlu viac, ako od neho dostal, a tento dlh mu slovenské divadlo ešte celkom nesplátili, aj keď občas zaradia jeho hry do svojho repertoára.

Július Barč sa narodil 1. mája 1909 v Kropáčoch v rodine Júliusa Barča, učiteľa a správcu školy. Jeho matka Alžbeta, rodená Ivanová, bola detskou opatrovatelkou. Po skončení prvej meštianskej školy v Kropáčoch sa učil na gymnáziu v Kežmarku, Košiciach a Prešove. Po maturite študoval necelý rok na Karlovej univerzite v Prahe právo, ale zo zdravotných dôvodov musel zo školy odísť. Krátky čas pôsobil na Daňovom

úrade v Košiciach, potom sa zapísal na Evanjelickú bohosloveckú fakultu v Bratislave, ktorú ukončil roku 1934. Po krátkom pôsobení v Užhorode ako kaplán bol v rokoch 1935 – 1941 najprv administrátorom a neskôr farárom v Pozdišovciach na východnom Slovensku, v rozvetvenom evanjelickom zbore s viacerými fliami. Kňazská činnosť v tomto prostredí si vyžadovala psychicky i fyzicky dobre disponovaného človeka. Július Barč-Ivan ju napriek podlomenému zdraviu zvládol a na kázne sa zakaždým starostlivo pripravoval, o čom svedčí mohutný rukopisný súbor kázni, uložený v Archíve literatúry a umenia Slovenskej národnej knižnice. V rokoch 1942 – 1946 bol tajomníkom Slovenskej národnej knižnice v Martine. V tom období absolvoval dlhšie pobyty v zahraničí (Paríž, Londýn, Taliansko, Holandsko, Švajčiarsko), kde sa zdokonaľoval v jazykoch, ale cesty prispeli aj k rozšíreniu jeho literárneho rozhľadu.

Barč-Ivan sa aktívne zapojil do Slovenského národného povstania ako šéfredaktor povstaleckých Národných novín v Banskej Bystrici. Po potlačení povstania sa skrýval v Klenovských vrchoch. Do roku 1946 vydával ako tajomník Slovenskej národnej knižnice Obežník Slovenskej národnej knižnice, neskôr časopis Slovenská národná knižnica, ktorý bol prvým slovenským profesionálnym knihovníckym časopisom. Sám písal články o vynikajúcich knihovníkoch, napríklad o Gašparovi Fejérpataky-Belopotockom, ale aj o Pavlovi Jozefovi Šafárikovi. Známa je jeho esej o Hrebendovom poklade, kto-

OSUDY ZNÁMYCH SLOVENSKÝCH OSOBNOSTÍ

rou vystaval pomník slepému bar-dovi slovenskej knižnej kultúry. V rokoch 1943 až 1951 bol podpredsedom Slovenského spevokolu v Martine, ktorý pomáhal rozvoju ochotníckeho divadla na Slovensku.

V divadle Barč-Ivan debutoval roku 1934 hrou *3000 ľudí*. Inšpiráciou mu bola známa krompašská

sa s ním vyrovnával. Svoje vtedajšie prežívanie preniesol neskôr do viacerých prozaických textov a z veľkej časti aj do autobiograficky ladeného psychologického románu *Železné ruky*. V hre *Pevec boží* z roku 1936 zdramatizoval životné osudy Juraja Tranovského. V tom istom roku uviedli v divadle jeho hru *Človek, ktorého zbili*, kde

Čiastočnou satisfakciou za neuvedenie tejto hry bola Barčova dráma o beznádejnom osude nezamestnaných *Na konci cesty*, ktorú v SND hrali v roku 1939.

Pri písaní literárnych a dramatických prác sa Július Barč-Ivan inšpiroval svetovou literatúrou, ktorej bol vášnivým čitateľom, a usiloval sa prekonať dovtedy na Slovensku zaužívané trendy. Podarilo sa mu obohatiť slovenskú drámu nielen o nové texty, ale aj o nové dramatické prostriedky, a tým ukázať cestu v tomto umeleckom smere. Jeho dramatická tvorba oscillovala medzi realizmom a novými prúdmi vo vývine svetovej dramatiky. Za zlom v tvorbe Júliusa Barča-Ivana sa všeobecne považuje jeho sociálne ladená dráma *Matka*, zložitá psychologická štúdia napätých rodinných vzťahov. Od tohto zlomu prechádzalo Barčovo dielo od sociálne vyhroteného expresionizmu k existenciálnemu chápaniu humanizmu. Vrcholným dielom v tomto chápaní je dráma *Neznámy*, ktorou upozorňoval na závažné zlyhania civilizácie a osobitne kresťanstva. Jeho jedinou komédiou je hra *Mastný hrniec*. Po druhej svetovej vojne vytvoril komornú drámu *Dvaja* a pozornosť vzbudil i ďalšími hrami *Veža*, *Koniec* a *Poeta laureatus*. Knižne vyšla jeho zbierka noviel *Predposledný život* a autobiografický román *Železné ruky*.

Talented dramatik a spisovateľ Július Barč-Ivan takmer celý život zápasil s vážnymi zdravotnými problémami, ktoré mu neraz pretrhli umelecké plány. Chorobe podľahol ako štyridsaťštyriročný v martinskej nemocnici 25. decembra 1953. Jozef LEIKERT

Herci Trenčianskeho Hradného Divadla hrajú počas premiéry dramatickej hry *Matka* od autora Júliusa Barča Ivana, 10. decembra 2011 v Trenčíne. Foto: TASR – R. Stoklasa

vzbura robotníkov z roku 1921, na ktorú sa pamätal z detstva. Zážitky z rodiska, keď bol svedkom nielen demonštrácií robotníkov za svoje práva, ale aj ťažkého života nezamestnaných či vystaňovalcov za prácou do cudziny, v ňom celý život rezonovali a v dramatickej podobe sú jeho nadčasovým posolstvom. Ako tridsaťtriročný sa Barč-Ivan rozhodol skončiť s kňazským povoláním, hoci tento krok bol preňho nesmierne ťažký a dlho

sa zamýšľal nad spravodlivosťou ako najvyššou morálnou ľudskou hodnotou. Vnímavý a mimoriadne citlivý umelec akoby vopred tušil hrozbu vojnového nebezpečenstva, keď písal hru *Diktátor*. Slovenské národné divadlo v Bratislave ju roku 1938 zaradilo do svojich dramaturgických plánov, herci pod režisérskou taktovkou Jána Jamnického nacvičovali, ale cenzúra hru napokon zastavila s odôvodnením, aby sa zbytočne neprovokovalo.

Nezabudnuté spomienky (2.)

Začiatkom leta 1944 Ukrajinský štáb partizánskeho hnutia (ZSSR) vysielal na Slovensko partizánske organizátorské a spravodajské skupiny, ktoré sa stali jadrom vznikajúcich partizánskych oddielov a brigád bojujúcich proti fašistom a ich domácim pomáhačom. 29. augusta 1944 vypuklo Slovenské národné povstanie, v ktorom sa časť slovenskej armády spolu s partizánskymi oddielmi postavila na ozbrojený odpor proti nemeckým okupantom.

Radistka skupiny „Národný pomstiteľ“ P. P. Maljučenkova-Kuznecova spomína:

V noci z 29. na 30. septembra 1944 bola naša skupina odveľená z mesta Rzeszów (Poľsko) a ako výsadok bola určená na podporu SNP do oblasti Nitra – Tribeč. Veliteľom bol kpt. Viktor Ivanovič Maximov, komisárom A. I. Terešonok, náčelníkom štábu J. G. Kuznecov, veliteľom rozvedky J. M. Kaluga a zástupcom veliteľa V. J. Ignatov. Ďalej v skupine boli radisti M. K. Belenko a P. P. Maljučenkova, lekár N. A. Arsjev a sestrička N. S. Mereckaja, veliteľia čiat A. I. Proklov, V. P. Kostjuk, A. I. Šitman, N. P. Simak a veliteľ štábného družstva N. A. Remez.

Lietadlo z poľského letiska mesta Rzeszów nabralo kurz na Slovensko do oblasti Tribečských vrchov. Podľa určenej trasy sme mali pristáť na Veľkom Tribeči, ale malý prepočet navigátora a pristáli sme na vrchu Zobor neďaleko oblastného centra Nitry.

Pristátie a zraz trval okolo hodiny. Dá sa povedať, že úspešne, ak nepočítame dvoch

chlapcov, ktorým sa zachytili padáky na stromoch. Boli to Ljoša Proklov a Jaša Kulaga. Pomoc od druhov prišla rýchlo a nakoniec sme boli všetci spolu. My, Miša Belenko a ja, Pavlína Maljučenkova radisti, sme oznámili na Veľkú Zem úspešné pristátie našej skupiny.

Na úsvite sme postúpili do hory o 100 metrov vyššie a začuli signály áut. V skorom rannom slnku sa zablýskala asfaltová cesta a o trochu ďalej sa blyšťala rieka. Niekoľko kilometrov za mostom sa rozprestieralo veľké mesto. Ako sme sa neskôr dozvedeli, bolo to oblastné centrum – mesto Nitra, v ktorom sa v tom čase nachádzala nemecká posádka.

Naša situácia, úprimne povedané, nebola veselá. Bolo treba okamžite odísť. Vyslali sme rozvedku, zistili polohu a rýchlo vyrazili smerom na Veľký Tribeč, kde sa mala nachádzať naša základňa. Podľa mapy to bolo 40 km severovýchodným smerom. Och, hory! Aké ste vysoké! Ako často som spomínala na Donské stepi. Aj

chlapci hovorili, že ľahšie je prejsť 10 km po stepi ako 1 km v horách. Šli sme dlho nenájdúc po ceste nejaký pramienuk. Trápil nás smäd. Ťažko sa nám postupovalo neznámym terénom. Podvrtila som si nohu a tá mi veľmi opuchla. Komisár bol nepokojný: „No, a už sa to začína“, povedal. Nina, naša sestrička, mi ju začala rozotierať a zároveň všetci oddychovali. Orientovali sme sa podľa kompasu a mapy. Veľmi sa nám chcelo piť. V noci pršalo, to nás potešilo, teraz nás už neohrozovali nemeckí

Preto sme prileteli, aby sme oslobodili Slovensko od Nemcov. No nesmieme sa ukazovať, aby nás Nemci nezničili.

vľčiaci. Vodu sme pili z koľají, zo stupajíc jeleňov. Po ceste sme počuli ostrý rev nejakých zvierat. Mysleli sme si, že sa neďaleko pasú kravy, no neskôr sme sa dozvedeli, že to boli jelene.

Tábor sa nachádzal pri horskom prameni. A my sme k nemu nakoniec doputovali. Po niekoľkých dňoch putovania sme zapálili oheň, postavili stany, usušili sme sa a zohriali, zjedli svoje konzervy – tri konzervy duseného bravčového mäsa na 14 ľudí a sucháre.

Ráno 3. októbra náčelník štábu Kuznecov a veliteľ Viktor Maximov kontrolovali okolie ďalekohľadom, keď uvideli bielu kupolu padáka nad vrcholkami stromov.

Bol to padák nákladného vaku. Určili sme pátraciu skupinu. Andrej spomína, že sa v lese stretol so starčekom – Slovákom. Zo začiatku jeden druhému veľmi nerozumeli. Nakoniec ho pochopili, mávli rukou a išli za ním. Na pravo stojí poschodový dom a veľké hospodárske budovy. Starček vraví: „ono horár“, tam býval horár. Poďakovali starcovi a sami išli k horárovi. Vasja Ignatov hovoril plynule po nemecky a horár tiež ovládol dobre nemčinu. Povedal Vasjovi, že toto je horáreň Klokočany (*zrejme horáreň Klačany – pozn. zostavovateľa*) a aké sú tu ešte iné obývané miesta a ako sa k nim dostať a nakoniec im povedal: „Dajte si pozor! Nemci chodia často do dedín.“ To je jasné, preto sme prileteli, aby sme oslobodili Slovensko od Nemcov. No nesmieme sa ukazovať, aby nás Nemci nezničili. Musíme splniť úlohu, ktorá bola pred našu skupinu postavená. K úlohám oddielu patrili nielen rozvedka, organizácia oddielu, ale aj čo najviac získať ľudí pre boj s fašizmom a oslobodenie svojej vlasti.

Miestne obyvateľstvo nás vítalo s radosťou a veľmi partizánom pomáhalo nielen potravinami, ale aj cennými informáciami. Slováci videli v partizánoch nielen vojenskú, ale aj politickú silu. Keď sa naša skupina zoznámila s obyvateľstvom, viditeľne sa začala rozširovať. Nehľadiac na nepočtetnosť skupiny sme začali s vojenskými operáciami. Jozef HAVEL

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Andrejová:** Zuzana Simková 86 rokov.
- **Bardejov 1:** Andrej Andrejovský 93 a Mária Ščerbová 83 rokov.
- **Bardejov 2:** Mária Bereščáková 70 a Leonard Bañas 60 rokov.
- **Bardejov 3:** Juraj Jackanin 87, Ing. Lubomír Skaloš 65, Mgr. Eliáš Soroka 55 a Dušan Vanta 50 rokov.
- **Beloveža:** Anna Soroková 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda:** Juraj Kubík 80, Jarmila Patáková a Anna Dianová 75 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Mgr. Daniela Kuchelová 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Obr. mieru:** Dušan Hutrya 60, Ivan Škultéty 45 a Jana Lakatošová 30 rokov.
- **Banská Bystrica – Rudlová – Sásová:** Ružena Vosáhlova 84, Anna

- Ambrozová 83 a Silvia Fraňová 25 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr.SNP/A:** Eva Ostrolúcka 70 rokov.
- **Bratislava 9:** Elena Uhrová 90 rokov.
- **Bratislava 18:** Ing. Rudolf Lachkovič ml. 60 rokov.
- **Bratislava 26:** Zuzana Herzková 85 rokov.
- **Bratislava 29:** JUDr. Milan Profant 81 rokov.
- **Bratislava 39:** Ing. Vladimír Turanec 88 a Marcela Sagarová 84 rokov.
- **Bratislava 44:** Ing. Ladislav Svetlík 83 rokov.
- **Belá – Dulice:** Ján Plavec 85, Jolana Havranová 60 a Jozef Čillo 50 rokov.
- **Brezno 1:** Ondrej Sitarčík 90, Elena Bubelínyová 89, Viera Štefančí-

- ková 65 a Ing. Slavomír Kupčok 50 rokov.
- **Breznička:** Anna Škrdlová 90 rokov.
- **Badín:** Anna Šúrová 75 rokov.
- **Bzince p/Javorinou – Cetuna:** Mária Hargašová 87 a Marta Gašparíková 80 rokov.
- **Bracovce:** Mgr. Marta Kočišková 65 rokov.
- **Breznička (okr. SV):** Helena Berežná 85, Helena Džavoronková 82 a Milan Sabo 65 rokov.
- **Cigelka:** Ján Vencurik 88 rokov.
- **Čierny Potok:** Ružena Krnáčová 65 rokov.
- **Dunajská Streda:** František Dušek a Jozef Múčka 88, Emília Novotná 82 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Mária Dvončová 85 rokov.
- **Giraltovce:** Anna Štefaniková 84 a Mikuláš Polaček 65 rokov.
- **Hniezdne:** Mária Osvaldová 70 a Eduard Nadzan 60 rokov.
- **Humenné 3:** Anna Obuchaničová 87 a Marián Michalko 60 rokov.
- **Hrachovo:** Jozef Tmolák 60 rokov.
- **Hertník:** Alžbeta Kunecová 90 rokov.
- **Hrabské:** Verona Draganová 85 rokov.
- **Chmeľová:** Vasil' Korba 70 rokov.
- **Krivé:** Andrej Dutko 60 rokov.
- **Križ:** Ján Choma 84 rokov.
- **Kurov:** Adam Nagrant 94 rokov.
- **Klenovec:** Samuel Pauko 94, Zuzana Medved'ová 86, Mária Štefániková 81 a Miloš Barto 50 rokov.
- **Kremnica:** Mária Rakovská 84 a Pavol Majer 75 rokov.
- **Košice – Staré mesto:** Alžbeta Bubelinyová 86 rokov.
- **Kamenec p/Vtáčnikom:** Helena Hudecová 92 rokov.
- **Kojšov:** Alžbeta Kavuličová 85 a Mária Janová 82 rokov.
- **Krajná Bystrá:** Mária Gulová 60 rokov.
- **Kružlová:** Mária Gregová 88 a Mária Kočanová 65 rokov.

- **Kurimka:** Mária Basistová 91, Mária Božíková a Fedor Sasarak 85 rokov.
- **Ladomirová:** Pavol Jesenský 55 rokov.
- **Lomné:** Mária Hrinková 83 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Mária Bulavová 90 a Marta Knappová 80 rokov.
- **Lehota p/Vtáčnikom:** Jozef Gašparovič 87 rokov.
- **Levoča:** Oľga Šuniarová 83 rokov.
- **Lúčky:** Ondrej Šimún 90, Helena Pažítková 87, Anna Buzáková 84 a Helena Salvová 81 rokov.
- **Myjava:** Anna Marečková 82 a Oľga Dodrová 60 rokov.
- **OblV Martin:** Ján Plavec 85 a Ludmila Plešková 75 rokov.
- **Martin – Juh:** Ladislav Nemčok 88 rokov.
- **Martin – Sever:** Anna Kuchtová 91 rokov.
- **Makovce:** Helena Hanáková 85 a Mária Jadlovská 80 rokov.
- **Mestisko:** Jozef Kanský 92 rokov.
- **Michalovce 1:** Mária Juhasová 84 rokov.
- **Nacina Ves:** Anna Demeterová 80 rokov.
- **Očová:** Milan Bažik 65 rokov.
- **Ostrý Grúň:** **Ondrej Maslen 100 rokov.**
- **Poltár:** Ladislav Lomenčík 65 rokov.
- **Považská Bystrica:** Anna Bachratá 88, Karol Dubovan a Ladislav Šujan 87 rokov.
- **Prievidza:** Emília Fidesová 89, Jozef Hromada 81, Gabriela Solčanská 70 a Marta Šnircová 60 rokov.
- **Pohorelá:** František Tlučák 60 rokov.
- **Prešov 3:** Štefan Veselovský 91, Michal Šebeň 90, Vojtech Hažír 89, MUDr. Juraj Fabián 86 a Margita Miháliková 84 rokov.
- **Prešov – Solivar:** Mária Čechová 84 rokov.
- **Petrovec:** Milan Varga 45 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Ľudovít Sucháč 89 a Ružena Dusová 65 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Ladislav Sládek 84 rokov.
- **Rimavské Brezovo:** Jolana Voliarová 87 rokov.

- **Rakovce n/Ondavou:** Helena Lecáková 87, Anna Dobeková 86 a Mária Vašková 82 rokov.
- **Sučany:** Božena Jamrišková 89, Anna Holigová a Miloslav Pakán 87, Natália Karcolová 70, Albína Púčkova a Vladimír Plávka 65, MVDr. Dobroslav Kosorinský 55 rokov.
- **Senica:** Alžbeta Danková 85 rokov.
- **Snina – mesto:** Ján Macinský 82 rokov.
- **Staškovce:** Mária Muliková 86 rokov.
- **Stropkov:** Helena Berežná a Anna Potomová 86 rokov.
- **Svidník:** Mária Brenišinová 89, Helena Bartošová 83, Anna Kurečková 70 a Peter Omaska 65 rokov.
- **Spišská Nová Ves:** Michal Vajnagi 92, Anna Friňaková 90, Ján Ondrejko 89, Anna Janovová, Magdaléna Kmecová a Štefan Pavlík 87, Helena Liptaková 83, JUDr. Matej Vojtaš 80, Alica Šoltesová 70 a Miroslav Pomajdik 25 rokov.
- **Šarišské Čierne:** Fedor Bača 95 rokov.
- **Trenčín 1:** Albína Mareková 86 rokov.
- **Trenčianske Teplice:** Anna Miklánková 90, Júlia Obrcianová 84 a Jarmila Turzová 60 rokov.
- **Trhovište:** Jaroslav Dolik 50 rokov.
- **Tušice:** Mária Kolesárová 85 rokov.
- **Utekáč:** Jolana Goldschütterová 70 rokov.
- **Vranov n/Topľou 3:** Božena Humeníková 60 rokov.
- **Varadka:** Dana Komorová 35 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Eva Ozanová 89 rokov.
- **Zvolen – Centrum 2:** Anna Bočkayová 70 rokov.
- **Zemianske Kostolany:** Jozef Ďurta 65 rokov.
- **Zálužice:** Pavol Gavaj 89 a Pavol Ladič 87 rokov.
- **Zbudza:** Ján Lichota 85 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Božena Mižúrová 75 a Peter Miklák 60 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Najstaršia členka ZO SZPB v Senci

Dlhoročná členka ZO SZPB v Senci (od r. 1976) MARGITA KOLÁRIKOVÁ sa dožila v januári 2012 krásnych 94 rokov. Za priamu účasť v domácom odboji proti fašizmu je držiteľkou Osvedčenia č. 255/46.

S rodinou bývala na seneckej samote Búroš. V čase vojny prichádzali k nim neznámi ľudia a žiadali o pomoc. Napriek tomu, že vedeli,

čo ich v prípade odhalenia čaká, spolu s manželom ich ukrývali, živili, ošetrovali a poskytovali odev. Niekedy aj peniaze na ďalšiu cestu, pretože odchádzali za hranice. Boli to nielen Slováci, Česi, ale aj ruskí utečenci zo zajateckých táborov, americkí a francúzski letci, ktorí sa chceli zachrániť pred fašistickou tyraniou. Mnohí z týchto neznámych ľudí im zaslali ďakovné pozdravy za záchranu. Za túto činnosť, ktorú vykonávali spolu s manželom nezištne s vedomím, že vydáva nebezpečenstvu smrti celú svoju rodinu, získala viaceré vyznamenania, naposledy od ministra obrany SR Pamätnú medailu k 65. výročiu oslobodenia našej vlasti za priamu účasť v domácom odboji.

Našej členke želáme do ďalších rokov najmä veľa zdravia a pokojnú starobu v kruhu najbližších, priateľov a členov našej ZO SZPB v Senci.

Olga ČERBANIČOVÁ
predsedníčka ZO SZPB

Navždy sme sa rozlúčili

- **Hanušovce** s 86-ročnou Zuzanou Sabovou.
- **Levoča** so 77-ročným Jánom Botozom a 74-ročným Pavlom Hutlákem 74 rokov.
- **Lehota p/Vtáčnikom** s 82-ročnou Jolanou Gálisovou.
- **Melčice – Lieskové** s 84-ročnou Evou Mažárovou.
- **Považská Bystrica** s 92-ročnými Jozefínou Vokelovou a Štefanom Bielikom, 86-roč-

- nou Annou Hofericovou.
- **Rožňava** s 81-ročným MVDr. Michalom Harhovským.
- **Sliač** s 87-ročnou Zuzanou Poljovkovou.
- **Vranov n/Topľou 1** s 92-ročnou Máriou Nimčakovou.
- **Vranov n/Topľou 3** s 90-ročným Michalom Ondekom.

Česť ich nehynej pamiatke!

Ospravedlenie

OblV SZPB Svidník sa úprimne ospravedľuje Petrovi Červeňakovi za nesprávne uvedený údaj v Bojovníku č. 1/2012.

Konto Bojovník

Na konto nášho časopisu prispeli Mária Kiselová z Lubeníka sumou 20,- € a ZO SZPB Banská Bystrica - Fončorda sumou 50,- €

Darcom srdečne ďakujeme!

Číslo účtu pre čitateľov, ktorí by radi prispeli na Konto Bojovník: 63831012/0200, v. s. 035.

Oslávil stovku

Čože je to päťdesiatka. Spieva sa v jednej ľudovej pesničke. Ale o stovke ešte ódu nikto nezložil. Leda tak život sám. A veru storočný príbeh je život Jána Kriváka z Petrovci, ktorý túto magickú vekovú hranicu pokoril v stredu 25. januára 2012.

Narodil sa v Hermanovciach, kde už od útleho detstva musel

pracovať v poľnohospodárstve a najčastejšie ako pastier kráv, a to nielen v rodnej obci, ale aj v susednom Bystrom a Zlatníku. V pätnástich už pomáhal v lese v okolí Hermanoviec starším drevorubačom, kde pokukoval aj po dievčatách. A tu sa zoznámil s Annou Juhaščíkovou a keď mal dvadsaťjeden, vzali sa. Spo-

lu vychovali osem detí, a to v rokoch najťažších, počas vojny.

Slanské vrchy v tomto období boli domovom protifašistického odboja a to do istej miery ovplyvnilo aj život Jána Kriváka. Najmä po tom, keď sa stal partizánskou spojkou v oddieli a neskôr zväzku Čapajev. Odvaha mu nechýbala. Práve za odvahu a chabrosť mu pri príležitosti životného jubilea odovzdali prítomní zástupcovia Oblastnej organizácie SZPB Pamätnú medailu.

K okružlej stovke pripravili jubilantovi milé spoločenské podujatie nielen blízki príbuzní, ale aj starosta obce Michal Peter a Zbor pre občianske záležitosti pri obecnej úrade v Petrovciach. Pripájame sa ku gratulantom a prajeme storočnému Jánovi Krivákovi pevné zdravie, pokojnú starobu a nech ešte pár rôčkov pobudne medzi blízkymi. Svojím vysokým vekom iste vylepšil aj slovenskú štatistiku.

Mária JENDRUŠÁKOVÁ
tajomníčka OV SZPB vo Vranove nad Topľou

Oslobodenie Muráňa

Koncom januára sa uskutočnili oslavy oslobodenia obcí patriacich pod spoluprácu so ZO SZPB v Muráni, a to v Muránskej Dlhej Lúke, v Muránskej Lehote a v podvečer v obci Muráň. Osláv sa zúčastnili starostovia obcí, poslanci obecných zastupiteľstiev a občania menovaných obcí.

Podvečer 27. januára sme si spoločne pripomenuli 67. výročie oslobodenia obce Muráň. Osláv sa okrem členov a funkcionárov ZO SZPB v Muráni zúčastnili aj starosta obce, podpredseda oblasťného výboru SZPB v Rožňave Ján Debnár, okresný náčelník PZ SR v Revúcej Branislav Valaštek

a náčelník obvodného oddelenia Jaroslav Galo. Nechýbali ani občania Muráňa. Po hymne Slovenskej republiky bola vencom kvetov dekorovaná pamätná tabuľa na obecnom úrade. Prítomným sa prihovril básňou predseda ZO SZPB v Muráni Jozef Kubaško a príhovorom k výročiu oslobodenia obce pokračoval František Lukáš. „Spravme všetko preto, aby sa viac neopakovali hrôzy vojny u nás, ale i vo svete, aby nikdy nemuseli zomierať otcovia, matky, deti, dcéry, synovia násilným spôsobom, aby nad modrou planétou zvanou Zem navždy svietilo slnko mieru a porozumenia,“ zdôraznil.

Potom pokračovali oslavy oslobodenia slávnostnou členskou schôdzou ZO SZPB v Muráni. Na nej sa zúčastnilo takmer dvadsať členov z 39 člennej základne ZO SZPB v Muráni. Slávnostnosť pozdravil svojim príhovorom aj podpredseda OV SZPB Ján Debnár, ktorý s predsedom Jozefom Kubaškom odovzdali Štátne vyznamenanie Rad M.R. Štefánika Anne Kotczmanovej a Margite Kubaškovej pri príležitosti ich výnimočného životného jubilea. Potom schôdza pokračovala spoločenským posedením s hosťami a členmi základnej organizácie.

František LUKÁŠ, tajomník ZO SZPB v Muráni

Účastníci osláv oslobodenia Muráňa.

Foto: fl

V klube medzi „záložákmi“

Zväz vojakov SR klub Nové Mesto nad Váhom (ZV SR klub N.Mesto n. V.) mal koncom januára v Klube dôchodcov výročnú členskú schôdzu za rok 2011. VČS otvo-

ril a viedol jeho podpredseda plk. v. v. Jozef Dvorštiak. V úvode boli odovzdané piatim novým členom klubu preukazy.

Vo svojej správe predseda klubu plk.

Po stretnutí v Podolí zľava Pavel Jeřala, Štefan Bumbál, Anna Čechvalová, Ján Gúčík, Stanislav Radošinský.

Foto: vs

v.v. Štefan Bumbál, povedal: „Zodpovedne pristupujeme k spolupráci s ostatnými spoločenskými organizáciami a správnymi orgánmi mesta. Hlavným prostriedkom spolupráce je účasť a pomoc našich členov pri organizovaní spomienkových slávností a osláv významných výročí medzníkov našej štátnosti, historických udalostí nášho štátu a občanov.“

Každoročne venuje Rada klubu pred uvedenými významnými udalosťami pozornosť účasti na spomienkových oslavách, kde svojou účasťou chce v mene všetkých našich členov uctiť pamiatku tých, ktorí niesli hlavnú ťarchu v boji za našu národnú slobodu, ťarchu oslobodzovacích bojov proti fašizmu, nielen v rámci nášho mesta a okolia, ale i na celoslovenských pamätných oslavách. „Zúčastnili sme sa i besied v základných a stredných školách i stretnutia s občanmi,“ dodal

Rada klubu sa schádza každý prvý štvrtok v mesiaci a členské schôdze má v januári, máji a októbri. Na každej členskej

schôdzi si pripomenína tých členov, ktorí sa dožívajú významného životného výročia. Týmto sa udeľujú Pamätné listy od ÚR ZV SR aj našej Rady. Rovnako dôležitou stránkou pozornosti Rady klubu Nové Mesto nad Váhom je starostlivosť o posledné rozlúčenie s tými, ktorí nás navždy opustili. V roku 2011 to boli títo členovia: mjr. v. v. Jozef Oravec (82-ročný), mjr. v.v. Jozef Čillík (86-ročný), npráp. v.v. Anton Malinovský (88-ročný).

Náš klub má dobrú spoluprácu s Klubom dôchodcov, JDS, SZPB a s vedením mesta, kde je primátorom Jozef Trstenský. Sme radi, že môžeme bezplatne využívať Klub dôchodcov pre našu činnosť.

Činnosť ZV SR klub Nové Mesto nad Váhom kladne hodnotil v diskusii člen ÚR ZV SR a predseda klubu v Piešťanoch plk. v. v. Ján Paulecha, ktorý povedal, že patrí medzi najaktívnejšie kluby na Slovensku.

V súčasnosti má ZV SR klub Nové Mesto nad Váhom 107 členov a štyri sympatizantky.

Viliam SOLOVIČ

Bilancovanie našej práce

Výročná členská schôdza ZO SZPB v Kolačnej sa konala ešte v novembri minulého roku. Hodnotili sme našu prácu za obdobie 2009 až 2011. Rokovania sa zúčastnila aj starostka obce Lýdia Petříková. Ocenila prácu našej organizácie, pochválila, že v dnešných zložitých podmienkach dokážeme splňať úlohy spojené s organizovaním mnohých aktivít. V rámci obce za účasti iných spoločenských organizácií si každoročne pripomíname 2. apríla oslobodenie našej obce a 8. mája ukončenie 2. svetovej vojny vysielaním rozhlasovej relácie a pamiatku padlých si uctíme položením venca k pamätníku pred OÚ

v Kolačnej. Každý rok uskutočňujeme turistický pochod na vrch Vracov k hrobu neznámeho rumunského vojaka, kde taktiež položíme kyticu kvetov a spievame partizánske piesne.

Naša organizácia v roku 2010 oslávila aj 45. výročie svojho založenia. Zakladateľmi boli: Ján Martinek, František Gašparík a Gejza Beliansky. V čase najväčšieho rozmachu mala základná organizácia 86 členov.

Nemalú pozornosť venujeme starostlivosti o rast členskej základne. Žiaľ, musíme konštatovať, že koľko členov prijmeme, toľko nás aj opúšťa.

Treba sa usilovať angažovať mládež v podujatiach zvä-

zu, pretože aj tým sa vyplní jej historické povedomie. Poznaním protifašistického odporu v každom regióne na Slovensku a v Európe sa oveľa viac pochopí opodstatnenosť a správnosť národnooslobodzovacieho boja nášho ľudu v SNP. Ide nám aj o to, aby mládež odolala neonacistickým snahám deformovať dejiny.

Členovia ZO SZPB vykonali voľbu nového výboru, kontrolnej a revíznej komisie, schválili plán práce na rok 2012 a zvolili delegáta na oblasťnú konferenciu. Po stretnutí sme odchádzali s novými zážitkami a s dobrým pocitom.

A. GALOVIČOVÁ

Návšteva v Podolí

Na decembrové zasadnutie Obecného zastupiteľstva v Podolí zavítali i členovia predsedníctva Oblasťného výboru SZPB v Novom Meste nad Váhom Štefan Bumbál, Jozef Dvorštiak,

Kamil Krištofík, Pavel Jeřala, aby obci, starostke a vybraným poslancom poďakovali za aktívnu prácu pri oslavách a spomienkach na oslobodenie obce, SNP a odovzdali pamätné listy. Ako prvá dostala pamätný list Obec

Podolie a následne starostka obce Anna Čechvalová, zástupca starostky Ján Gúčík a poslanec Stanislav Radošinský. Pamätné listy dostali i občania Jozef Ferenec a Miroslav Mrekaj.

vs

Po stretnutí v Podolí zľava Pavel Jeřala, Štefan Bumbál, Anna Čechvalová, Ján Gúčík, Stanislav Radošinský.

Foto: vs

Komisár

Slovo „komisár“ odjakživa prináležalo funkcionárovi, ktorý v spoločenskej jednotke reprezentoval politickú moc: v obci, vojenskej jednotke, v revolúcii a pod. Tu budem písať o celkom inom komisárovi.

Dva razy prežiť tú istú vojnu nebolo nič príjemné. Najmä pre našich rodičov z robotníckych rodín. Ide o druhú svetovú.

Prvý raz sme ju prežívali my, osadníci, v jeseni 1944, keď slovenský národ vypovedal poslušnosť fašistom a chopil sa zbraň. Žiť na okraji Ružomberka blízko hory nebola žiadna slasť. Bývali sme v dolinke Hrabo-vo pod Malino brdom. Ja som mala osem rokov. Obsadenie našich domov bolo bežné vojakmi oboch táborov: raz nemeckými, druhý raz partizánmi. Po potlačení Povstania nastal relatívny pokoj. Partizáni sa stiahli hlbšie do hôr, Nemci a ich prisluhovači

naberali sily v našich domoch. Spomínam, ako sa vyhrážali, že postrielajú všetkých, ktorí podporujú a spolupracujú s partizánmi. A veru – boli to muži činu. Takmer denne robili výpady pro-

Obsadenie našich domov bolo bežné vojakmi oboch táborov: raz nemeckými, druhý raz partizánmi.

ti povstalcom a viackrát sme videli, i my, deti, ako vedú zajatých partizánov do Bačkovskej jamy, kde ich likvidovali.

Dlhé obdobie vojnového stavu nastalo po novom roku 1945.

Náš armádny zbor postúpil po Liptovský Mikuláš a narazil na dobre vybudovanú obranu nepriateľa. Front sa zastavil, mestá a obce menili pánov. My, obyvatelia Liptova, sme prežívali

krúšne časy. Okrem iného viazlo i zásobovanie potravinami. Bolo treba prežiť. Veru, naša strava sa zredukovala! Nakoniec naši a sovietski vojaci vytlačili okupantov z Liptova a boli sme

slobodní. A hladní. U nás a u susedov Ferjenčíkovcov, Šulíkovcov, Kráľovcov a Fullovcov sa ubytovala jednotka Červenej armády. Otvorili svoju poľnú kuchyňu a čoskoro niečo rozvoňovalo našou dolinou. Všimol si nás, skupinku detí, jeden mladý vojak a vraví: – Ribjata, chcete chleba? A my sme veru chceli. Nuž nám zo dva podal – Kušajte! Chlieb čierny, hutný, v tvare tehly. Už sme ho poznali ešte z prvej fázy vojny. Bol to známy „komisár“. Anastázia KUBÍKOVÁ-KRŠTENÍKOVÁ

Š. Gašparovič: Tradície si musíme zachovávať a chrániť

Žiakov a študentov je treba viesť k poznávaniu miest, kde sa odohrali najväčšie boje v roku 1944 proti nemeckým fašistickým okupantom. Pri spolupráci so školami je tu priestor, aby sa žiaci viac mohli zúčastňovať na podujatiach SZPB, oboznamovať sa s mnohými filmami, ktoré na vysokej úrovni približujú udalosti SNP, navštevovať múzeá SNP. „Treba vstúpiť mládeži tieto udalosti, pretože napríklad o bojoch na Dukle z jesene 1944 sú v učebnici dejepisu iba strohé informácie,“ v rozhovore pre *Bojovník* to konštatoval poslanec obecného zastupiteľstva v Slovenskom Grobe a zároveň kandidát na poslanca NR SR Štefan Gašparovič (Smer-SD).

■ **Patrite k mladšej generácii, ste poslancom obecného zastupiteľstva v Slovenskom Grobe. Zároveň ste aj členom SZPB. Ako pristupujete k pestovaniu tradície a hrdosti na SNP?**

– Ako predseda rady základnej školy sa snažím poukazovať na to, že vo vyučovaní by mal rezonovať vzťah mladých ľudí k histórii, nielen dávnej z čias Svätopluka, ale hlavne tej, ktorá náš národ spojila ako nikdy predtým v Slovenskom národnom povstaní. Vytvárajme si pocit hrdosti aj na to, že Slováci sú v zostave ostatných Slovanov národom, ktorý dotváral európsky kultúrny priestor. A to som začal robiť aj pri práci pre obec, kde sa mi napríklad podarilo presadiť, aby niektoré ulice niesli mená významných osobností slovenských dejín. Nezabúdame pritom na našu najslávnejšiu kapitolu dejín – SNP.

■ **Takže v tomto duchu vychovávate aj svoje deti v rodine, prijímajú váš postoj?**

– Máme dvoch synov a dcéru a s manželkou čakáme ďalší prírastok do rodiny a môžem s čistým svedomím povedať, že by som bol pre svoju rodinu zlým príkladom, ak by som svoj vzťah k našej slávnej histórii nevyšťepoval aj svojim vlastným deťom a verím, že takýchto rodín nie je

ich rozprávanie nás vždy veľmi zaujalo.

■ **Slováci prešli veľkými historickými turbulenciami a napriek tomu si svoju slobodu a neskôr i štátnosť dokázali obhájiť nielen v zápase o svoje práva v rámci Rakúsko-Uhorska, ale aj svojím najväčším dejinným vystúpením počas SNP. Tých, ktorí tieto udalosti zažili, je stále menej. Kto by mal toto poslanstvo niesť ďalej?**

– Hoci moja generácia pozná tieto udalosti len sprostredkovanými, som presvedčený, že môžeme v práci s mládežou dokázať viac než vyhlásiť štátny sviatok k výročiu SNP, hoci to bolo správne rozhodnutie. Dnes sme svedkami komercializácie televízie, kinematografie, takže odtiaľ zrejme nemôžeme očakávať pomoc pri vytváraní povedomia mládeže o postoji nášho národa v protifašistickom odboji. Najväčšie nádeje osobne vkladám do prostriedkov, ktoré sú mládeži najbližšie, do využitia internetu, nových výučbových programov i nových školských učebniciach dejepisu, prípadne do vytvorenia nových relácií vo verejnoprávnej televízii. A, samozrejme, nezabúdajme na klasiku, skvelé filmy o Povstaní, napríklad Kapitán Dabač s nezabudnuteľným Ladislavom Chudíkom. Ale pokiaľ pre túto prácu nezískame samotných učiteľov, i verejných činiteľov, nebudeme úspešní pri práci so žiakmi, ktorým je potrebné vstúpiť hrdosť na svojich predkov. Nedávno som sa dozvedel, že v lete 1989 denník Smena pripravil rozsiahly projekt s účasťou desiatok redaktorov, ktorí robili po celom Slovensku rozhovory s vtedy ešte žijúcimi účastníkmi SNP. Prišiel november a stránky médií zaplnili iné témy,

málo. Pravidelne chodím s deťmi vždy 4. apríla klásť vence na Slavín, aby aj výročie oslobodenia Bratislavy na sklonku 2. svetovej vojny im utkvelo v pamäti a uvedomili si, že aj vďaka tomu žijeme v mieri.

■ **Myslíte si, že škola by mohla urobiť viac pri poznávaní udalostí v období povstania?**

– Mojou predstavou je viesť žiakov a študentov k poznávaniu miest, kde sa odohrali najväčšie boje v roku 1944 proti nemeckým fašistickým okupantom a zároveň ako člen SZPB pri spolupráci so školami viem, že tu je priestor, aby sa žiaci viac mohli zúčastňovať na podujatiach tejto organizácie, oboznamovať sa s mnohými filmami, ktoré na vysokej úrovni približujú udalosti SNP, navštevovať múzeá SNP. Treba vstúpiť mládeži tieto udalosti, pretože napríklad o bojoch na Dukle z jesene 1944 sú v učebnici dejepisu iba strohé informácie. Prial by som si, aby si napríklad za cieľ školského výletu pedagógovia vybrali povedzme Strečno a s pomocou lektorov či pamätníkov Povstania priniesli výklad o bojoch v Slovenskom národnom povstaní. Viem to podľa seba, že na 10–12 ročných žiakov to urobí silný dojem na celý život. Pamätám si na besedy s priamymi účastníkmi Povstania na škole,

materiály sa vytratili a zabudli sme pritom, že skutoční bojovníci za slobodu tu položili svoje životy v odbojových rokoch 1944–1945. Veď len vďaka odporu povstaleckej armády, ktorá dokázala dva mesiace odolávať nemeckej presile a následnému partizánskemu odboju Slovákov až do oslobodenia Červenou armádou v roku 1945, sa mohlo Slovensko zaradiť na stranu víťazov po 2. svetovej vojne a získať si uznanie vo svete.

■ **Ste aj kandidátom na poslanca do NR SR za stranu Smer – sociálna demokracia, takže zrejme aj v tejto oblasti by ste chceli prispieť svojou agendou.**

– Tých vecí, ktoré by sme v tejto oblasti mohli zlepšiť, je viacero. Nemám napríklad dobrý pocit z toho, že súčasná vláda sa chová k Slovenskému zväzu protifašistických bojovníkov trochu

macošsky, keď mu znižuje rozpočet tak, ako by mal zapadnúť do zabudnutia. Skutočnosť je aj taká, že sú ľudia, ktorí sa snažia znehodnocovať odkaz SNP a preto nám musí ešte viac záležať na tom, aby sa táto tradícia uchovala. Aj z tohto dôvodu si na strane Smer-SD cením, že sa zúčastňuje na činnosti zväzu, spolupracuje s ním a vyjadruje mu podporu. Som rád, že si ľudia začínajú uvedomovať význam SNP a k zviditeľneniu tohto sviatku sa pripájajú ďalší mladí ľudia, ako napríklad starosta obce Šenkvice Peter Fitz, ktorý je tiež kandidátom na poslanca do NR SR strany Smer-SD. Veď pokiaľ by sa činnosť zväzu oklieštala, kto by bol povolanejší robiť túto činnosť? A preto, hoci som na 94. mieste na kandidátke, verím že mi ľudia dajú hlas, aby som mohol presadiť svoje postoje aj na pôde parlamentu.

rd

Príďte sa zrekreovať do chaty Partizán v Liptovskom Jáne

Horská chata sa nachádza v malebnom prostredí na úpätí Nízkyh Tatier, vo vychýrenej časti Liptovský Ján. Je vzdialená asi 6 km od mestečka Liptovský Mikuláš. Je situovaná v lesnom prostredí, s jednoduchým prístupom a s možnosťou parkovania.

Má 3 podlažia, 6 izieb, 16 lôžok, kuchynku s výbavou s možnosťou vlastného varenia. Chata má kompletne sociálne vybavenie (3 toalety, 3 sprchy, vaňa), lyžiareň, 2 veľké spoločenské miestnosti ktoré poslúžia aj ako jedáleň (pre 24 osôb). Je vyhrievaná elektrickým kúrením v kombinácii s krbom. V každej izbe sa nachádza televízor.

Cena pre členov SZPB: 10 eur/noc

Kontakt:

Chata Partizán

Krátka 3, Hurbanovo 94701

**0903/929494, p. Mudry ■ 0915/729555, p. Melich
chatapartizan@centrum.sk ■ www.chata-partizan.sk**

Nikaragujské premeny

Štyridsaťpäť rokov trvajúca vláda dynastie Somozovcov v Nikarague zanechala neblahé dedičstvo pre jej päť a pol milióna obyvateľov. S rodinou diktátora boli späté bankové, priemyselné a latifundistické kruhy,

aby sa podstatne zmenili životné a pracovné podmienky obyvateľov, často žijúcich v biede, nedostatku a bez vzdelania. Odporcami tvrdého režimu somozovského klanu boli okrem generála Augusta Cézara Sandina ďalšie

nej Amerike a Karibskej oblasti. Z jej územia sa pripojili k úderu proti guatemalskej vláde v roku 1954 a začali inváziu na kubánsku Playa Giron v roku 1961. Ale revolúcia 19. júla 1979 pod velením Sandinovského frontu

nomické zložitosti, ktoré v podmienkach hrubého nátlaku a embargu USA, nezáujmu americkej vlády o dialóg so sandinovcami, neplnenia záverov zo stretnutí prezidentov stredoamerických štátov a z rokovanií medzi sandinovcami a kontrarevolučnými silami (podporovanými USA) nemohla nikaragujská vláda hneď prekonať. Nepomohla ani menová reforma začiatkom roka 1988, ktorú využili opozičné strany a zoskupenia, aby sa dostali k moci. Po Danielovi Ortegoví sa prezidentkou Nikaraguy stala opozičná Violeta Chamorrová.

Dnes je opäť prezidentom Daniel Ortega. Realizácia pozemkovej reformy, zmenami v školstve, zdravotníctve a priemysle dokazujú, že sa zlepšuje, hoci len pomalým tempom, životná úroveň prostých ľudí. Mal som možnosť presvedčiť sa o tom na banánových plantážach v Chinandegue, na ryžových poliach v Sebaku, na kávovníkových pahorkoch pri Matagalpe, v lodeniach v Bluffe, v priemyselných podnikoch hlavného mesta Managuy a inde. Nikaragujsci veria, že Daniel Ortega sa stane aj po tretí raz ich prezidentom a marimba bude dlho znieť v každom kúte krásnej domoviny.

Ing. Gustáv STOPKA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Príbityky prostých ľudí.

Foto: archív gs

ktoré v nej videli oporu pri potlačovaní práv a požiadaviek drobných podnikateľov a prostých výrobcov. Aktívne im pritom pomáhala ozbrojená vnútorná sila – Národná garda. Neboli im po vôli zmeny v spoločnosti navrhované vlasteneckými silami,

významné osobnosti. Postupne sa Národná garda stávala armádou, bezvýhradne podriadenou severoamerickým záujmom.

Až do roku 1979 využívali USA Nikaraguu ako svoju základňu k politickým zásahom a vojenským operáciám v Stred-

národného oslobodenia (FSLN) zmenila plány a zámery americkej administratívy a domácich prísluhováčov.

Prekonať staré myslenie v krajine a zmeniť systém vládnutia z predchádzajúcich desaťročí nebolo však jednoduché. Eko-

Planétky pomenované po Slovákoch

V roku 2011 dostali ďalšie dve planétky obiehajúce okolo Slnka pomenovanie po Slovákoch. Prvá sa volá po slovenskom futbalistovi Jánovi Popluhárovi a druhá po vedcovi Rudolfovi Hajosym. Obe planétky objavil amatérsky astronóm Štefan Kürti z Nových Zám-

kov a po ich nájdení využil právo na ich pomenovanie. Obe novonájdené planétky nie sú podľa neho viditeľné voľným okom. „Aby ste ich mohli pozorovať, potrebovali by ste teleskop minimálne o priemere 50 cm,“ dodal Kürti. Planétka (247652) Hajossy je teleso s priemere

približne 2100 metrov. Obieha Slnko vo vzdialenosti 326 miliónov km a jeden obeh jej trvá 4,3 roka. Planétka (267585) Popluhár je menšie teleso, má priemer okolo 1000 metrov. Našu centrálnu hviezdu obieha za 3,5 roka vo vzdialenosti 275 miliónov km.

TASR

HISTORICKÝ KALENDÁR

11. februára

1945 – V Jaltskom paláci Livadija na Kryme sa skončila osemdňová konferencia (známa ako Jaltská konferencia) predstaviteľov protifašistickej koalície, kde americký prezident Franklin Roosevelt, britský ministerský predseda Winston Churchill a predseda Rady ľudových komisárov ZSSR Josif V. Stalin rokovali o usporiadaní povojnového sveta.

13. februára

1945 – Vojská 2. ukrajinského frontu spolu s 3. ukrajinským frontom oslobodili po ťažkých bojoch maďarské hlavné mesto Budapešť.

14. februára

1943 – Sovietska armáda oslobodila od fašistov mestá

bývalého ZSSR Lugaňsk (Vorošilovgrad) a Rostov na Done.

15. februára

1942 – Japonci dobyli Singapur.

16. februára

1942 – Fašisti premenili na základe rozkazu zastupujúceho ríšskeho protektora Reinharda Heydricha mesto Terezín na geto pre Židov.

18. februára

1943 – Červená armáda oslobodila Charkov, keď veliteľ II. tankového zboru SS Paul Hausser ustúpil aj napriek výslovnému zákazmu nemeckého nacistického diktátora Adolfa Hitlera.

20. februára

1993 – Bezpečnostná rada OSN prijala rezolúciu o vytvorení medzinárodného tribunálu na posúdenie osôb zodpovedných za porušovanie ľudských práv a vojnové zločiny na území bývalej Juhoslávie.

Zdroj: TASR

pomoc: ENEIDA, OPARIN.	EČV Teplic (CR)	hurá, po rusky	kartársky výraz (dôrazne)	Imrich, doma	jeden, po nemecky	vápnik	parádny koč	predložka	erbio	vysokoškolskí technici	diel, po česky	3. časť tajničky
náš rázovitý kraj						Vergiliov epos						
odmena navyše (cieľová)						host na kare nemecký člen						
ad acta			radión			nahrávka (piesne)			ženské I. oddelenie			
			ciň			zakaluj			leukocity			
	časť hlavy	predl. 7 p.			nemecké m. meno			lítium			síra	
		životné prostredie			trenčiansky veľmož			lawrencium			prvá dvojhásk	
1. časť tajničky				2. časť tajničky								E
			časť z veľkého pola						cudzíe m. meno			
skratka erkonómie			morská ryba			polná miera			suvošina obuvi			
						drozd, po česky						
druh mäsa (česky)						kultúrny život		EČV Košic			časť voza	otepluj byt
						potomok		odpočívaj				
uhľovodík (česky)				spolu (vo vete)			štyridsať, po rusky					
				vajíce, po nemecky			národná knižnica					
4. časť tajničky												
ruský vedec (fyzika, chémia)							kórejská automobíka				názov písmena	

Správne vylúštenie tajničky z č. 2 znie: **Je treba brániť súsošie štúrovcov.** Knihu posielame **Eve Polákovéj z Bratislavy.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

ZRNKÁ HUMORU

Janko sa vráti zo školy a vraví mamičke:

– Mami, zasa som dostal guľu!
– Čože??? A začo?

– Pani učiteľka na jednej strane prís mala nápis Alenka, a ja som sa jej opýtal, ako sa volá tá druhá koza.

* * *

– Drahá, čo keby sme si urobili senzačný víkend?

– Jasné, miláčik. Čo mám urobiť?
– Kúp mi basu piva a choď k mame!

* * *

Mačka hovorí prasaťu:

– Ja viem, čo z teba bude...

– To fakt? Ty si čítala môj horoskop?

– Nie, kuchársku knihu.

* * *

Synček sa pýta otca:

– Ocko, kedy si indiáni maľujú tvár?

– No, keď sa chystajú do boja.

– Tak si daj pozor na mamu, maľuje sa pred zrkadlom.

* * *

V škole na poslednej hodine:

– Kto odpovie prvý na moju otázku, môže ísť domov!

Jožko vyhodí tašku z okna.

Kto to bol?!

– Jaa, dovi!

Zdroj: Internet

Fazuľová nátierka

Potrebuje: 100 g fazule, 100 g Ramy alebo Perly, 1 strúčik cesnaku, majoránku, soľ a čierne korenie.

Ako na to: Fazuľu uvaríme do mäkka, scedíme a trochu vývaru si odložíme. Fazuľu rozmixujeme, pridáme Ramu alebo Perlu, prelisovaný cesnak, soľ, majoránku a čierne korenie a premiešame spolu.

Ak je nátierka príliš tuhá, pridáme vývar z fazule. Podávame s tmavým chlebom.

Zdroj: Internet